

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

IV РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 42

София, петък, 20 февруарий

1931 г.

45. заседание

Четвъртък, 19 февруарий 1931 година

(Открито отъ подпредседателя А. Христовъ въ 16 ч. 50 м.)

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Аврамчовъ Мито, Алексиевъ Николай, Алиевъ Хафузъ Садъкъ, Ангеловъ Иванъ, Аретовъ Никола, Баралиевъ Христо, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бомбовъ Иванъ, Бошковъ Борисъ Наковъ, Бурилковъ д-ръ Владимиръ, Бъровъ Димитъръ, Василевъ Ради, Василевъ Славейко, Владовъ Никола, Вълчовъ Вълчо Даскаловъ, Гайдаджиевъ Димитъръ, х. Галибовъ Хюсеинъ, Георгиевъ Стойчо, Герай Мехмедали, Горневъ Христо, Губидълниковъ Георги, Данчевъ Панайотъ, Димитровъ Владимиръ, Димитровъ Стефанъ, Дрънски Димитъръ, Ецовъ Борисъ, Ивановъ Димитъръ II, Ивановъ Савчо, Илиевъ Христо, Казанаклиевъ Георги, Калчевъ Панайотъ Тинчевъ, Каранешевъ Димитъръ, Кацковъ Левъ, Кемилевъ Никола, Кожаклиевъ Колю, Колевъ Еню, Кръстевъ Гето, Кузмановъ Анани, Кулишевъ Георги, Куневъ Кузманъ, Куцаровъ Янко, Кънчевъ Теодоси, Кърловъ Стоянъ, Лъкарски Иванъ, Маджаровъ Рашко, Манасиевъ Добри Даневъ, Маноловъ Калоянъ, Мечкарски Тончо, Митевъ Василь, Митевъ Добри, Михайловъ Иванъ, Момчиловъ Миланъ, Мустафовъ Кара-Али, Неновъ Александъръ, Николовъ д-ръ Борисъ, х. Николовъ Иванъ, Омарчевски Стоянъ, Панайотовъ Георги Петровъ, х. Петковъ х. Георги, Пупешковъ Цвѣтанъ, Савовъ Стоименъ, Салиевъ Мехмедъ Алиевъ, Сапунджиевъ Никола, Семерджиевъ Георги, Сидовъ Пандо, Славовъ Кирилъ, Стамболиевъ Никола, Станишевъ д-ръ Константинъ, Статевъ Христо, Стефановъ Димитъръ, Стефановъ Стефанъ, Стоилковъ Таско, Табаковъ Цено, Такевъ д-ръ Владимиръ, Толевъ Борисъ, Узуновъ Ангелъ, Хитриловъ Александъръ, Хрелопановъ Иванъ, Цаневъ Александъръ, Чакръкчийски Стойне, Ченгелиевъ Антонъ, Чернооковъ Георги и Шиваровъ Маринъ)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разредило отпускъ на следнитъ народни представители.

На г. Панайотъ Калчевъ — 2 дена;
 На г. Георги Енчевъ — 2 дена;
 На г. Славчо Дръновски — 1 день;
 На г. Георги Данковъ — 2 дена;
 На г. д-ръ Иванъ Бешковъ — 1 день;
 На г. Желю Тончевъ — 2 дена;
 На г. Иванъ Бомбовъ — 2 дена;
 На г. Еню Колевъ — 2 дена;
 На г. Драгомиръ Апостоловъ — 4 дни;
 На г. Добри Димитровъ — 4 дни;
 На г. Маринъ Шиваровъ — 4 дни;
 На г. Димитъръ Грънчаровъ — 5 дни;
 На г. Христо Илиевъ — 4 дни;
 На г. Добри Даневъ Манасиевъ — 10 дни;
 На г. Ангелъ Узуновъ — 4 дни и
 На г. Димитъръ Икономовъ — 3 дни.

Постъпило е питане отъ народния представител г. Иванъ Ангеловъ къмъ г. министра на желѣзницитъ, пощитъ и телеграфитъ — относно премѣстването на нѣкои машинисти и стрелочници.

Това питане ще бѣде препратено на г. министра на желѣзницитъ, пощитъ и телеграфитъ, за да отговори.

Г. министърътъ на правосъдието е готовъ да отговори на питането на народния представител г. Христо Мариновъ.

Има думата г. Мариновъ да развие питането си.

Х. Мариновъ (з. в.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! На 17 февруарий т. г. съмъ отправилъ къмъ министра на правосъдието следното питане: (Чете) „Господинъ министре! Преди нѣколко дни въ хотелъ „Борисъ“ — гр. Търново, се самоуби току-що премѣстениятъ отъ Варна прокуроръ Никола Георгиевъ. Сжщиятъ въ последно време, преди да прибѣгне къмъ фаталния жестъ — самоубийство — е билъ премѣстванъ отъ София въ Кюстендилъ, отъ тамъ въ Хасково, Варна и Търново“.

М. Мотевъ (д. сг.): Отъ вестницитъ ли вземахте това?

Х. Мариновъ (з. в.): „По поводъ на горния случай, въ обществото и особено въ сждийскитъ срѣди се носятъ всевъзможни слухове, които уронватъ престижа на повѣреното Ви министерство — пазител на правата и свободитъ на българския гражданинъ. Възъ основа на чл. 60 отъ правилника на Народното събрание моля да ми отговорите: кои бѣха причинитъ за нееднократно премѣстване на единъ отъ добритъ магистрати въ страната, за да свърши най-после тъй трагично?“

На всички ви е известенъ фактътъ за самоубийството на прокурора Никола Георгиевъ. За да дойде най-после до туй положение, да счупи главата си съ собствената си ржка, има известни предпоставки, на които азъ искамъ да се спра.

Прокурорътъ Георгиевъ е билъ назначенъ за прокуроръ при тукашния окръженъ сждъ още презъ 1922 г. Презъ 1929 г., м. ноемврий, той е премѣстенъ на равна длъжностъ, безъ повишение, за прокуроръ при Кюстендилския окръженъ сждъ. Презъ лѣтото на 1930 г., преди Великденъ, е премѣстенъ въ Варна. Тукъ, въ Варна, особено по окръжнитъ избори, той влиза въ остъръ конфликтъ съ тамошния околийски началникъ, поради арестуване на български граждани отъ различни политически течения; даже е позволилъ лѣкари да отиватъ въ участъка и да направятъ лѣкарска експертиза на пребити граждани по време на изборитъ. По поводъ на тая му дейностъ на изпълненъ дългъ, като пазител на законитъ въ страната, тамошниятъ околийски началникъ пристига тукъ въ София и иска на всѣка цена Георгиевъ да бѣде премѣстенъ. И веднага на него се предписва да замине за прокуроръ въ Хасково. Преди да отиде въ Хасково, Никола Георгиевъ идва въ София и иска лична среща съ г. министра на правосъдието. Отива съ госпожата на Кръстю Миятевъ въ Министерството на правосъдието. Тамъ му казали, че той ще бѣде приетъ на другия день въ 11 часа. На другия день той се явява пакъ съ сжщата госпожа въ Министерството на правосъдието, обаче г. министърътъ на правосъдието не го е приелъ. Отива въ Хасково, пише актъ за встъпване въ длъжностъ и веднага се връща на нова смѣтка и търси съдействието на свои колеги сждии, за да иска среща съ г. министра на правосъдието. И действително, г. министърътъ го приема много студено, разбира се, безъ да му

даде какви да е обяснения, като му казва следните думи: „Не заради тебе, а заради семейството ти и двете ти деца те мѣстимъ въ Търново.“ И същиятъ Никола Георгиевъ, безъ да поеме длъжността си въ Хасково, бива премѣстенъ въ гр. Търново. Тукъ го пращатъ при неговия голѣмъ неприятели г. Симеонъ Топузановъ, търновски окръженъ управителъ, срещу когото той писа обвинителенъ актъ за фалшификация, за което деяние бѣше осъденъ на една година и половина строгъ тъмниченъ затворъ.

М. Мотевъ (д. сг): Ако бѣше възможно да се съживи покойниятъ Георгиевъ и да види, че Вие го защитавате, че Вие търсите причинитѣ за неговото самоубийство, той щѣше да се възмути и да Ви заплъне.

Х. Мариновъ (з. в): Същиятъ окръженъ управителъ си подаде оставката, обаче г. министърътъ на вътрешнитѣ работи още не го е освободилъ отъ длъжностъ. На запитванията, които направиха наши депутати и други отъ позицията, той каза: „Дотогазъ, докогато нѣма окончателно присѣда, азъ не мога да уволня единъ мой чиновникъ“.

Цѣлата преса — не само опозиционна, но и правителствена — се произнесе за прокурора, че той действително е билъ единъ отличенъ магистратъ. Ето какво пише в. „Свободна речъ“ за него: „На масата е била намѣрена една бележка безъ обръщение, въ която той пише, че самъ туря край на живота си. Като замѣстникъ прокуроръ е оставилъ отлични впечатления. Билъ е познатъ като много честенъ човѣкъ“. Азъ смѣтамъ, че, за да дойде прокурорътъ до това положение, една отъ причинитѣ е, че е ималъ въ миналото спрѣквания съ видни сговористи, какъвто бѣше навремето помощникъ-кметътъ въ София г. Горановъ. На всички ви е известно неговото деяние, за което бѣше уволненъ навремето и даденъ подъ сѣдъ. Същиятъ прокуроръ е билъ въ спрѣкване и съ другъ единъ виденъ сговористъ, помощникъ-кмета г. Петъръ Антовъ, когато навремето снеса отъ гарата, когато заминаваше за странство.

Следъ всичкитѣ тѣзи работи, г. г. народни представители, следъ тоя кадрилъ — мѣстенето на тоя прокуроръ като единъ стражаръ отъ градъ на градъ — най-подиръ той изпада въ положението да си тегли куршума, което и извършва. Азъ имамъ писмата, които е оставилъ на масата.

Д. Жостовъ (мак): Голѣма работа, че го премѣстили! Който е билъ чиновникъ, знае колко пѣти е билъ мѣстенъ. Срамота е да се говори, че за туй се е самоубилъ!

Х. Мариновъ (з. в): Ама прокурорътъ не е единъ акцизенъ стражаръ, за да се разкарва отъ градъ на градъ всѣки две седмици.

Н. Топаловъ (д. сг): Г. Гичевъ да ви каже каква бѣше оная табела въ Пловдивъ: „Не щемъ прокурора Радучевъ“.

Д. Гичевъ (з. в): (Възразява нѣщо)

Н. Топаловъ (д. сг): „Долу прокурора!“

Х. Мариновъ (з. в): Азъ не искамъ да питамъ никого. Азъ питамъ г. министра кои сѣ били съображенията да се разкарва единъ магистратъ отъ градъ на градъ. Ако действително прокурорътъ Георгиевъ бѣше недостоенъ, ако бѣше лошъ магистратъ, министърътъ имаше право да го уволни, а не да го разкарва...

М. Мотевъ (д. сг): Въ с. Лѣтница арестуваха прокурора и дружба реши да се махне.

Х. Мариновъ (з. в): ... и въ края на краищата да му каже: „Знамъ те, но какво да правимъ съ твоитѣ деца; само заради тѣхъ те мѣстимъ въ Търново“.

М. Мотевъ (д. сг): Земледѣлскитѣ дружби никѣде не признаваха прокуроритѣ за сѣдии.

Х. Мариновъ (з. в): Отворете сѣдийския вестникъ да видите какво пишатъ сѣднитѣ за това мѣстене и какъ протестираатъ. Вие знаете настроението имъ, знаете всички тия писания, особено вие отъ тая страна (Сочи дѣсницата), по голѣма частъ отъ които сте адвокати и бивши сѣдии. Въ последно време въ пресата се изнесе за мѣстенето на другъ единъ прокуроръ, г. Манчо Димитровъ, обаче той съ единъ жестъ заяви: „Моето премѣстване е съвършено незаконно; азъ не приемамъ тая длъжностъ, подавамъ оставка; ще настанатъ по-благоприятни времена, когато нашата длъжностъ ще бѣде стабилна“.

Н. Топаловъ (д. сг): Напр., когато ти станешъ министъръ на правосѣдието — тогава ще бѣде по-благоприятно време.

Х. Мариновъ (з. в): Азъ питамъ г. министра на правосѣдието, кои сѣ били мотивитѣ, за да се разкарва Никола Георгиевъ, който свърши най-последъ тѣй фатално, съ което нѣщо действително се уронва престижътъ на министерството и се създава едно настроение въ сѣдийскитѣ сѣди и въ сѣдбата на прокуроритѣ, които пазятъ закона въ тия размирни времена, когато българскитѣ граждани, особено тия отъ Земледѣлския съюзъ, не могатъ свободно на направятъ своитѣ публични събрания? Азъ имамъ и други факти, отъ които се вижда, че когато се намиратъ прокурори, които искатъ да изпълнятъ достойно своя дългъ, вие ги разкарвате отъ градъ на градъ, за да свършатъ най-последъ куршумъ въ главата си.

Н. Топаловъ (д. сг): А вие ги убивахте.

Х. Мариновъ (з. в): Нито единъ не сме убили. Кой прокуроръ въ наше време е билъ убитъ?

Н. Топаловъ (д. сг): Дочо Узуновъ, вашъ приятелъ, уби прокурора и сѣднитѣ отъ Севлиево окръженъ сѣдъ — твоята околия.

П. Миновъ (з. в): Дочо Узуновъ е народникъ.

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни) Тишина,

П. Миновъ (з. в): Ние знаемъ, че министърътъ на правосѣдието не може да защитава своитѣ органи. Околийскитѣ началници сѣ много по-добре поставени отъ прокуроритѣ въ тая страна. (Възражения отъ сговориститѣ)

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни) Тишина, г-да.

Има думата г. министърътъ на правосѣдието.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Г. г. народни представители! Азъ очаквахъ това питане и го посрѣщамъ съ задоволство, защото ми бѣше крайно неудобно, като министъръ на правосѣдието, да отивамъ да създавамъ убеждение чрезъ пресата, че премѣстването на Георгиева въ Търново не е прѣката причина за смъртта му, толкова повече, че едно пояснение отъ страна на Министерството на правосѣдието биде дадено на пресата, обаче то мина незабелязано и следъ него пакъ се правѣха коментари.

Н. Андреевъ (р): То бѣше фалшиво.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Причината, поради която азъ не искахъ чрезъ пресата да отговоря на този празенъ шумъ, е следната. Азъ нѣмахъ желание да почерпя наметъта на този нещастенъ човѣкъ и да оскърбявамъ още повече опечаленото му семейство. Защото ако бихъ далъ обяснения и възражения чрезъ пресата на всичкитѣ упрѣци, които ми се правѣха, съ това щѣхъ да опечала още по-дълбоко това нещастно семейство. Днесъ, обаче, азъ съмъ принуденъ, по поводъ питането, което ми е отправено, да изнеса цѣлата истина предъ Народното събрание.

Д. Гичевъ (з. в): Както навремето генералъ Бакърджиевъ разправи истината за Маринополски!

Министъръ д-ръ К. Милановъ: За Бакърджиевъ и Маринополски другъ пѣтъ ще хортуваме. Сега по поводъ на това питане, да видимъ вие, които толкова говорите противъ премѣстванията, какво сте правили презъ ваше време.

Х. Калайджиевъ (раб): (Възразява нѣщо)

Отъ сговориститѣ: Седни на мѣстото си тамъ, бе!

Х. Калайджиевъ (раб): Вашитѣ прокурори сѣ полицейски орѣдия. Ако обичате, мога да ви дамъ за това редъ доказателства, г. министре.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Направете ми питане по тоя въпросъ и азъ ще Ви отговоря. Както виждате, азъ съмъ готовъ да отговарямъ безъ закъснение на всѣко питане, отправено до мене въ една прилична форма.

Г. г. народни представители! Азъ споменахъ, че не искахъ да опечалавамъ това нещастно семейство, макаръ че съвършено невѣрно се излагаха работитѣ въ пресата. По много обстоятелства и самъ г. Мариновъ е заблуденъ. Преди всичко презъ мое време прокурорътъ Никола Геор-

гиев е бил премъстен само един път: от Варна въ Хасково, а не както той твърди: от Кюстендил въ Хасково, от Хасково въ Варна и от Варна въ Търново!

Х. Мариновъ (з. в): (Възразява нѣщо)

Нѣкой отъ сговориститѣ: Слушайте, когато говори г. министърътъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: За да се види, кога и защо е мѣстенъ прокурорътъ Георгиевъ, преди всичко трѣбва да се има предъ видъ законътъ за сѣдоустройството, който е особенъ и споредъ който било прокуроритѣ, било сѣднитѣ не могатъ да ставатъ играчка на кефовѣтъ на министритѣ и на когото и да било. И азъ въ туй отношение — дѣла да заявя — съмъ спазвалъ до буквата закона за сѣдоустройството, колкото и той да е даже неприятенъ на сѣднитѣ. Догадъ ще кажа, че сѣднитѣ сѣ заявявали на менъ, какво тѣ сѣ готови да се направи единъ референдумъ между тѣхъ и сѣ увѣрени, че ще се намѣри болшинство отъ $\frac{3}{4}$, за отмѣняване известни условия, които правятъ недостѣпни по-високитѣ инстанции за най-способнитѣ сѣднитѣ. Азъ имахъ случая да съветвамъ единъ добъръ сѣдия, братътъ на когото е единъ известенъ националибералъ, да не напушта сѣдебното ведомство, защото е билъ заобикалянь и не представянь за повишение, и той дойде да ми благодари. По тоя законъ, г-да, не може да ставатъ произволи.

П. Анастасовъ (с. д): (Възразява нѣщо)

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Има и други такива случаи, г. Анастасовъ. Председателя на Хасковския сѣдъ, единъ подпредседателъ на Пловдивския сѣдъ и други сѣднитѣ азъ съмъ съветвалъ — безъ да ги зная какви сѣ по партийна принадлежностъ — да не напускатъ, защото ще дойде времето да бждатъ повишени.

Какво става съ Георгиева въ миналото? Въ 1919 г. той е билъ сѣдебенъ кандидатъ въ София до 1920 г.; въ 1920 г. отива въ Бургазъ и стои тамъ до 1921 г.; въ 1921 г. го мѣстятъ въ Ихтиманъ; сѣщата 1921 г. отива въ Бургазъ, където стои до 1922 г.; въ 1922 г. го премѣстватъ пакъ въ София. Както виждате, въ 2 години го премѣстватъ 7 пѣти.

П. Миновъ (з. в): Ама трѣбва да е билъ сѣдебенъ кандидатъ. (Смѣхъ всрѣдъ сговориститѣ)

И. Гавалюговъ (д. сг): Замѣстникъ-прокуроръ бѣше. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Моля, г-да. Ще повторя, за да ви е ясно. Въ София той е билъ сѣдебенъ кандидатъ отъ 17. VII. 1919 г. до 21. IX. 1920 г.; следъ това става мирови сѣдия въ Бургазъ, където стои отъ 22. IX. 1920 г. до 31. VIII. 1921 г. Като мирови сѣдия е премѣстенъ на 1. IX. 1921 г. въ Ихтиманъ, а на 12. IX. 1921 г. — въ Бургазъ и на 24. III. 1922 г. — въ София. На 12. VI. 1922 г. го мѣстятъ въ Бургазъ и следъ това на 10. VIII. 1923 г. въ Неврокопъ. Както виждате, въ 2-3 години е билъ премѣстванъ седемъ пѣти.

Г. Реджовъ (д. сг): Въ чие време?

Нѣкой отъ сговориститѣ: Въ дружбашко време.

А. Малиновъ (з. в): Но все пакъ не се е самоубилъ. (Възражения отъ сговориститѣ)

П. Миновъ (з. в): Не само той, но и никой сѣдия и прокуроръ не се е самоубилъ въ наше време.

И. Гавалюговъ (д. сг): Тѣ се борѣха тогава срещу васъ. И той се е борилъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Както казахъ, въ 1923 г. той отива въ Неврокопъ и отъ 1924 г. дохожда въ София, където стои петъ години като замѣстникъ-прокуроръ. Отъ София, на 26. X. 1929 г., той съ негово съгласие се мѣсти въ Кюстендилъ, понеже е билъ повишенъ отъ замѣстникъ-прокуроръ въ прокуроръ. Погрѣшно е да се смѣта, че замѣстникъ-прокуроръ при Софийския окръженъ сѣдъ е равенъ по рангъ на прокуроръ. Прокурорътъ е равенъ на подпредседателъ въ окръженъ сѣдъ, значи въ сѣдностъ прокуроръ е по-голямъ длъжностъ. И то, г-да, съ негово съгласие, моятъ предшественикъ г. Кулевъ го е премѣстилъ въ Кюстендилъ. Отъ Кюстендилъ, съгласно бележката, която ми е дадена, по негово желание и съ негово

съгласие, понеже ималъ желание презъ лѣтото да прекара тамъ съ семейството си, и да се лѣкува, е билъ премѣстенъ въ Варна на 2. V. 1930 г.

П. Миновъ (з. в): Е, защо не е седѣлъ тамъ?

Д. Гичевъ (з. в): Понеже не го е желалъ околийскиятъ началникъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Ще отговоря и за околийския началникъ — ще кажа какво е направилъ той. — Отъ Варна вече азъ го премѣствамъ въ Хасково на сѣщата служба. Защо го премѣстихъ тамъ? Азъ тукъ не мога да влизамъ въ подробности, но ще кажа, че го премѣстихъ въ интереса на службата.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: По искане на околийския началникъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Вѣрно е, че е имало оплаквания противъ околийския началникъ и Георгиевъ самъ е прекратилъ нѣколко отъ тѣхъ, намирайки ги неоснователни. Вѣрно е сѣщо, че неговиятъ замѣстникъ следъ това на нѣкои отъ оплакванията е далъ ходъ. Препискитѣ сѣ били осемъ, отъ които четири сѣ били прекратени отъ Георгиева. Ако това е причина — че отъ 8 преписки 4 сѣ били прекратени — нѣма защо азъ да се увличамъ по донесения отъ тогава или оногава и затуй да го мѣстя. Георгиевъ е премѣстенъ вследствие на това, че той забравя кръга на своитѣ обязанности и влиза въ ролята вече на други длъжностни лица, когато още правото му да се намѣси като прокуроръ не е настѣпило. Прокурорътъ може да се намѣси, когато се извърши престѣпление; тогава той е длъженъ да се намѣси. И вие нѣма да имате такива случаи да отправяте къмъ мене питанья, че съмъ смѣнилъ прокурори, когато тѣ сѣ си изпълнявали длъжността. Но прокуроръ да забравя своя кръгъ на длъжности, да изкочи отъ него и да се намѣси въ други области — това нѣма да позволя.

Х. Мариновъ (з. в): Г. министре! Вие знаете, че изчезнаха трима граждани отъ едно село. Семействата на изчезналитѣ питатъ къде сѣ, отиватъ до прокурора, той отива въ селото и разпитва. Е, това не е ли изпълнение на прокурорски дългъ?

Нѣкой отъ сговориститѣ: Недѣй прекъсва! Чакай да ти отговори министърътъ на питането! Дружбашко възпитание!

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Предъ мене сѣ преписки. Две се отнасятъ до двама стражари, една за единъ кметъ, една за едно длъжностно лице — за нанесенъ побой и за опитъ за убийство и т. н. Четири преписки сѣ прекратени, две сѣ изпратени на мировия сѣдия, а тия за длъжностното лице, което се оплаква, че му е нанесенъ побой и че е извършенъ опитъ за убийство — забележете, че това лице е отъ Сговора — е изпратена въ полицията за разследване, за дознание. Тѣй че не бива да се правя тукъ, че прокурорътъ извършилъ нѣкакви особени работи, отъ които се възмутилъ околийскиятъ началникъ и идвалъ тукъ, въ София, да иска премѣстването на прокурора. Азъ ви заявявамъ, че нито познавамъ варненския околийски началникъ, нито съмъ видѣлъ лицето му.

П. Миновъ (з. в): Сигурно е народиякъ! Г. Ляпчевъ зашицава по-добре своята полиция!

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Г. г. народни представители! Какво става следъ това? Сега идва най-важното, на което трѣбва да се спремъ. Дохожда г. Георгиевъ при мене и казва: „Г. министре! Азъ не мога да отида въ Хасково“. — Защо? — „Защото децата ми сѣ болни, а климатътъ тамъ е лошъ“. — Азъ му отговорихъ: г. Георгиевъ! Идете въ Хасково, заемете длъжността, и вѣрвамъ скоро да се откриятъ нѣколко мѣста вследствие на повишения по таблицата; напр., може да Ви се удаде възможностъ да отидете въ Търново, защото г. Кирилъ Поповъ който заема тамъ длъжността прокуроръ, въ сѣдностъ сѣ членъ въ комисията по двувластнитѣ имоти, и вие може да го замѣстите; можете да отидете въ Търново, който е по-близо до Варна и е сѣщо така здравословенъ градъ; не-понеже е късно, минали сѣ вече деветъ дена, а на десети денъ най-късно вие трѣбва да приемете длъжността, идете безъ всѣкаквъ багажъ въ Хасково, заемете длъжността и следъ туй ще се нагласи. Следъ това дохожда при менъ г. Велчевъ, прокуроръ въ Върховния касационенъ сѣдъ да ме моли за сѣщото — да премѣстя Георгиевъ въ Тър-

ново. Казахъ му, че г. Георгиевъ е идвалъ при мене да ме моли и че ще го премѣстятъ въ Търново. — „Вие, каза г. Велчевъ, сте ме изпреварили, дали сте му хубаво мѣсто“. — Дадохъ възможностъ на г. Георгиевъ да подпише акта за встъпване въ длъжностъ въ Хасково, за да не изгуби правото си, и му казахъ: безъ да се считате въ служебенъ отпускъ, разрешавамъ Ви да отидете при семейството си, докато указътъ за премѣстването Ви въ Търново отиде въ двореца да се подпише. Георгиевъ отива въ Хасково, подписва акта за встъпване въ длъжностъ и, безъ да работи тамъ, връща се обратно въ София и иска да ми се представи. Казахъ му, че не мога да го приема веднага и му опредѣлихъ да дойде единъ службетенъ день следъ обѣдъ. На уговорения день лишихъ се отъ почивката си следъ обѣдъ — отидохъ да го чакамъ. Три часа го чакахъ, обаче той не дойде. Азъ бѣхъ забравилъ този случай, но началникътъ на гражданското отдѣление г. Лингоровъ ми го напомни.

Какво става следъ туй? Георгиевъ отива въ Търново, заема длъжността и, безъ отпускъ, се връща при семейството си, което вече е премѣстило отъ Варна не въ Търново, а въ София. На пѣтъ обратно отъ София за Търново влакътъ дерайлира при гара Романъ и Георгиевъ закъснѣва съ два дена. Всичко това азъ не го знаехъ и ми стана известно следъ нещастieto съ Георгиевъ. Като пристига въ Търново, Георгиевъ се явява при председателя на сѣда и му казва: „Г. председателю! Съ мене се случи едно нещастие по пѣтя и затова закъснѣхъ, не зная какви послѣдствия ще има отъ това“. — Той му отговори: „Самъ г. министърътъ ти е разрешилъ да отсъствува въ толкова дни безъ да се счита въ отпускъ, та какво отъ това, че си закъснѣлъ само два дена; заседание не се е отложило поради твоето отсъствие, твоятъ замѣстникъ е вземалъ участие въ заседанията“. — „Не — казва му Георгиевъ — моитѣ неприятели, г. председателю, ме преследватъ и сѣ блъснали влака да дерайлира, за да закъснѣя, защото искатъ моето нещастие“. Азъ имамъ писменъ докладъ отъ председателя на Търновския окръженъ сѣдъ — заповѣдайте единъ преписъ отъ негѣ. (Народниятъ представителъ Х. Мариновъ идва при министъра и взема преписа) Въ този докладъ, подъ № 817 отъ 13 февруарий т. г., председателътъ на Търновския окръженъ сѣдъ казва, че Георгиевъ, когато е билъ при него, му е подхвърлялъ, че го преследвали, но не е посочвалъ откъде произхождатъ неговитѣ противници. По-нататкъ въ доклада си председателътъ на Търновския окръженъ сѣдъ казва, че отъ близки на г. Георгиевъ хора, дошли въ Търново по пренасяне трупа му въ София, той разбралъ, че г. Георгиевъ е страдалъ отъ мания на преследване отъ по-отдавна. Откога е това „по-отдавна“, г. г. народни представители?

Нѣкой отъ сговориститѣ: Сигурно отъ дружбашко време.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Единъ нищоженъ случай ми даде възможностъ да открія обстоятелствата, които не сѣ били известни нито на колегитѣ на Георгиевъ въ Търново, нито на сѣднитѣ въ Кюстендилския и Софийския окръженъ сѣдъ. Случайно г. Никола Георгиевъ, членъ на Касаціонния сѣдъ, редакторъ на „Сѣдийски вестникъ“, началникъ на гражданското отдѣление презъ времето, когато бѣше министъръ Петъръ Яневъ, ми каза: „Г. министре! Азъ, като началникъ на гражданското отдѣление, бѣхъ представилъ Георгиевъ за уволнение поради умопомрачение“. Откъде изхожда това негово душевно състояние? Въ 1911 г. Георгиевъ е лежалъ въ Софийския затворъ около седемъ месеца, понеже е билъ даденъ подъ сѣдъ, углавно дѣло № 2/1911 г., за убийство по чл. 247 отъ наказателния законъ. По това дѣло той е билъ оправданъ отъ сѣдебнитѣ засѣдатели, а отъ короннитѣ сѣдии е билъ признатъ за виновенъ.

Н. Андреевъ (р): Какъ може сѣдебнитѣ засѣдатели да го оправдаятъ, а короннитѣ сѣдии да го осѣдятъ?

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Отъ какво произтича това смущение въ Георгиевъ? Той може да е невиненъ, не казвамъ, че е виновенъ.

Н. Андреевъ (р): Сѣдебнитѣ засѣдатели казватъ кой е виновенъ и кой е невиненъ, а не короннитѣ сѣдии.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Ако короннитѣ сѣдии останатъ на особено мнение...

Н. Андреевъ (р): Това не вѣрно, това е лъжа.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Ако единъ обвиняемъ бѣде оправданъ отъ сѣдебнитѣ засѣдатели, присѣдата подлежи на обжалване по касаціоненъ редъ отъ прокурора.

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л): Нѣма раздѣляне на коронни сѣдии и на сѣдебни засѣдатели.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Какво става по-нататкъ? Този фактъ не ми бѣше известенъ. Случайно единъ старъ ключаръ докладва на директора на затвора: „Азъ познавамъ Георгиевъ, той е лежалъ тукъ, въ затвора“. Г. директорътъ ми докладва това, и азъ се обърнахъ къмъ г. Митакотъ, понеже той е вземалъ участие въ това дѣло навремето, обаче сега не се знае какво е станало съ това дѣло, то е унищожено. Въ 1911 г. Георгиевъ е билъ освободенъ подъ гаранция. Вие знаете кога нѣкой се пуска подъ гаранция. Щомъ нѣкой се оправдае, той се пуска на свобода, а ако прокурорътъ заяви, че ще даде протестъ, тогава той се пуска подъ гаранция. И Георгиевъ е билъ пуснатъ подъ гаранция, понеже присѣдата не е била влѣзла въ законна сила. Кѣде е изчезнало дѣлото, не се знае; оставена е само една бележка: такова и такова дѣло, и нищо повече.

В. Кознички (нац. л): Кѣде е изчезнало дѣлото?

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Или е загубено, или е унищожено. Азъ цитирамъ този фактъ въ връзка съ обясненията на г. председателя на Кюстендилския окръженъ сѣдъ, които ми даде днесъ по телефона и които азъ пожелахъ да ми даде и писмено. Той не е заварилъ Георгиева въ Кюстендилъ, защото е дошелъ следъ него, обаче сѣднитѣ въ Кюстендилския окръженъ сѣдъ, като се научили за самоубийството на Георгиевъ, казали на председателя, че Георгиевъ, когато се явявалъ да обвинява по дѣла за убийство, просто е изпадалъ въ единъ делириумъ; отивалъ е после при адвокати и имъ е казвалъ: „Защо ме подозирате?“ — Както ви казахъ, той е страдалъ отъ манията на преследване. Може да е съвършено невиненъ, но затворътъ може да му е зле повлиялъ. Азъ не знаехъ, че той е билъ въ такова душевно състояние; ако знаехъ, нѣмахъ да оставя единъ такъвъ човѣкъ да раздава правосѣдие въ България.

И най-важното е, г. г. народни представители, както се вижда отъ доклада на председателя на Търновския окръженъ сѣдъ, че нито неговото семейство, нито той самъ въ писмата, които е оставилъ, не дири виновностъ въ министъра на правосѣдието, а я дири въ нѣкакви незнайни, неуязвими противници, които блъснали влака да дерайлира. Когато семейството му казва: „Г. председателю! Той страдаше отдавна отъ мания на преследване“, когато то не дири причинитѣ за неговата смъртъ въ министъра, направи се едно мародерство по вестницитѣ, за да бѣда обвиненъ азъ, безъ да мога да излѣза да изложи същността на работата съ този нещастникъ. Азъ не го обвинявамъ, но не мога, пъкъ и никой не може да носи отговорностъ за неговата смъртъ. Даже, ако знаехъ, че страда отъ такова мания, увѣрявамъ ви, щѣхъ да взема мѣрки за отстранението му.

Така че неговитѣ премѣствания не сѣ непосредствената причина, която го е докарала до този нещастенъ край. Освенъ това, не му е отказанъ приемъ. Даже бѣхъ му опредѣлилъ, както казахъ, единъ день, въ сѣбота, да се яви при мене, за да се обяснимъ. Освенъ премѣстването отъ Варна въ Хасково, той е билъ мѣстенъ отъ 1924 г. насамъ само по негово желание. Сѣщо като запитвачътъ, и много мои приятели сѣ ме питали, но азъ казвахъ: не смѣя да излѣза предъ обществото, защото още повече ще отегча печалното състояние на нещастната вдовица и на децата. Нѣкакво нещастие го е преследвало отдавна. Може това да е смутило духа му. Билъ е добъръ другаръ, но е отбѣгвалъ всички, като е смѣталъ, че го подозиратъ. Такова е донесението на председателя на Кюстендилския окръженъ сѣдъ. Ето защо въ случая не може да се търси никаква виновностъ у никого. Става нещастие съ единъ нещастникъ, който е страдалъ отъ умопомрачение, причинитѣ за което не мога да зная. Но направи ми силно впечатление фактъ, че Георгиевъ е криелъ както отъ софийскитѣ си колеги, така и отъ кюстендилскитѣ, че е билъ даванъ подъ сѣдъ за убийство. Въпросъ е дали може да бѣде назначенъ за сѣдия единъ човѣкъ, даванъ подъ сѣдъ за убийство, даже при наличността на оправдателна присѣда отъ сѣдебнитѣ засѣдатели. Всѣки министъръ би се замислилъ, дали да назначи такъвъ човѣкъ. Георгиевъ винаги е билъ подъ съмнение, че го подозиратъ, какво и той е билъ на мѣстото на обвиняемъ и, следователно, не е могълъ обективно и спокойно да поддържа обвинението си. Както казва председателътъ на Кюстендилския окръж-

женъ сждъ, той често е изпадалъ въ възбудено душевно състояние.

Х. Мариновъ (з. в): Защо не е донесълъ?

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Отъ другарски чувства. Ако знаехъ това, азъ щяхъ да го уволня.

П. Миновъ (з. в): Съмнението къмъ министерството се усилва съ писмото, отправено отъ Димитрова чрезъ вестниците.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Преди всичко, не е върхъ фактътъ, изложенъ въ писмото на г. Манчо Димитровъ, . . .

Е. Начевъ (д. сг): Когато се извърши убийството, той бѣше учителъ, а не сждия.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: . . . че не било искано обяснение отъ него, че не е тегленъ подъ отговорностъ и че министърътъ нѣма право да налага дисциплинарни наказания на прокуроритѣ.

П. Миновъ (з. в): И че не сте се мотивирали.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Нѣма нужда да се мотивирамъ. Премѣствамъ го въ интереса на службата, а пъкъ той знае мотива. Като министъръ, азъ не можехъ да изнеса преписката. Това не би било нито въ интереса на правосъдието, нито въ интереса на други. Г. Димитровъ иска да мине за герой, използвайки нещастния случай съ Георгиева, но за г. Димитрова има една секретна преписка още отъ преди азъ да бѣда министъръ, водена за това, че той нарушилъ своитѣ служебни обязанности и излѣзълъ далечъ отъ ролята си на сждия. По тази преписка г. Димитровъ е далъ писмени обяснения още преди м. май. На 19 юний азъ сложихъ резолюция: да се премѣсти г. Димитровъ, вмѣсто да бѣде уволненъ. Следъ това той дохожда на устни обяснения, дохождаха и редица неговии приятели адвокати и депутати да искатъ да отмѣня тая резолюция, обаче азъ казахъ: ще видя. Неговитѣ писмени обяснения стоятъ въ една повѣрителна преписка, която мога да дамъ на единъ-двама отъ васъ, за да я прегледатъ. По нея той е заслужилъ не само премѣстване, но уволнение и нѣщо повече. Ето защо, моля ви, недейте ме пита по този въпросъ.

Х. Мариновъ (з. в): Не съмъ Ви питалъ за Димитрова.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Говори се за нѣкакъвъ кадрилъ на сждии. Който не познава закона за сждоустройството, ще помисли, че тая работа е така. Ето ви една малка табличка, дадена ми отъ министерството, отъ която се вижда, какви премѣствания сѣ станали при мене. Премѣстени сѣ всичко 31 човѣка по тѣхно желание и 46 съ тѣхно съгласие. Прави се разлика между желание и съгласие, но съгласието е повече по желание. Казва се, че става по съгласие, за да се платятъ дневни и пѣтни. Може би съ това накрѣняваме интереситѣ на фиска, но правимъ го.

Д. Гичевъ (з. в): Значи, съгласието е чисто желание.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Много души излѣзоха отъ сждѣбното ведомство по подаване на оставка. Нѣкои, по тѣхно съгласие, сѣ понижавани или сѣ минавали на прокурорска длѣжностъ, за да бѣдатъ уволнени и да получатъ пенсия. Уволнени сѣ по напреднала възраст 1, въ интереса на службата 3, по тѣхно желание 21. Едно премѣстване, едно повишение влѣче следъ себе си 25 или 30 размѣствания и става нужда отъ втори указъ, защото първиятъ отъ тройката, когото министърътъ назначи, има право да се откаже. Както ви казахъ, премѣстени сѣ 31 по тѣхно желание и 46 съ тѣхно съгласие. По табличката 103 души сѣ подлежаха на повишение. Въ този моментъ има вакантни сждийски мѣста, които не мога да попълня. Обикновено, за да не се издава втори и трети указъ, питатъ подлежащия на повишение: „Желаетъ ли да отидешъ тамъ и тамъ?“ Ако и тримата откажатъ, тогава министърътъ има право да каже: „Ти, ще отидешъ“. Само 13 души сѣ премѣстени въ интереса на службата и 3 сѣ уволнени сждо въ интереса на службата. Не искамъ да поменавамъ имената имъ. Така че като се говори за го-

лѣмъ кадрилъ и за размѣстване на сждии, виждате, че едвамъ трима души сѣ уволнени въ интереса на службата.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ благодаря на г. Маринова, че ми даде възможностъ да изнеса предъ Парламента тѣзи данни, за да бѣдете освѣтлени, защото пресата предава много невѣрни факти, вследствие на което и г. Мариновъ се е счелъ заставенъ да изпълни своя дългъ, да ме запита. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Х. Калайджиевъ (раб): Г. министре! Азъ бихъ желалъ да обясните следнитѣ два факта. Въ Плѣвенъ, при миналитѣ окръжни избори, отиватъ кандидатитѣ на Работническата партия да завѣрятъ подписитѣ си въ окръжния сждъ. . .

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Азъ бихъ желалъ прокуроритѣ да изпълняватъ спрямо васъ закона за защита на държавата, както трѣбва. И ще накажа всѣки, който не го изпълни.

Х. Калайджиевъ (раб): Работническата партия съществува. Признавате ли, че съществува, или не признавате?

Н. Петковъ (раб): На какво основание ще ни заплашвате съ закона за защита на държавата, когато Работническата партия съществува?

Х. Калайджиевъ (раб): Отиватъ кандидатитѣ на Работническата партия да завѣрятъ своитѣ подписи, обаче полицията ги взема отъ окръжния сждъ, закарва ги въ окръжното управление, бие ги, пребива ги. Следъ туй, при оплакването до прокурора, тоя последниятъ заявилъ: „Кой ви е кабахатлия, като сте отъ тази партия.“ Отъ този фактъ е ясно, че централната властъ се мъчи да подчини прокуроритѣ на полицията. Втори фактъ. Въ Бургазъ, когато се оплакватъ за забранено събрание, прокурорътъ дава бележка на полицията: „Ако имате основания, забранете събранието; ако нѣмате, позволете го.“

Х. Мариновъ (з. в): Г. г. народни представители! Дълга да заявя, че не съмъ доволенъ отъ отговора на г. министра.

Отъ сговориститѣ: А-а-а!

М. Мотевъ (д. сг): Не си доволенъ, защото ти се казва истината.

Х. Мариновъ (з. в): Г. министърътъ заяви, че мѣстеното на прокурора Георгиевъ било продиктувано отъ това, че той е нарушилъ своитѣ обязанности — миналъ е тѣхния кръгъ. Но коя е истинската причина? Причината е следната. Преди изборитѣ арестуватъ въ Еникѣйската община нѣколко селяни и ги закарватъ неизвестно кжде. Семействата имъ отиватъ при околийския началникъ и при градоначалника, за да ги търсятъ, защото полицията, старши стражари, сѣ ги арестували. Околийскиятъ началникъ казва: азъ не зная такива лица, не сѣ докарвани, и стражаритѣ ги нѣма. Хората отиватъ при прокурора, но и той имъ казва, че ги нѣма и самъ лично отива да провѣри този фактъ въ селото. И затова именно негово отиване въ село той е билъ премѣстенъ.

М. Мотевъ (д. сг): Васъ ви боли, защото приключението е станало въ Търново. Запитвате, защото съвѣстътъ ви говори.

Х. Мариновъ (з. в): Г. министърътъ каза, че Георгиевъ постоянно мислѣлъ, че го преследватъ нѣкакви фантоми, ималъ мания на преследване. Никой отъ самоубийцитѣ — да не навлизамъ въ психологията — не заявява въ последнитѣ си писма, защо се самоубива. Вѣрно е, че въ своитѣ писма Георгиевъ не казва защо се самоубива, но отъ самитѣ писма ясно личи, може да се разбере, че е направилъ това поради душевни терзания.

Заявявамъ, че протестирамъ противъ това размѣстване, особено на прокурори, и то на тия прокурори, които искатъ да пазятъ реда и законността въ страната.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Въ време на Сговора, въ 8 години, той е премѣстенъ единъ пѣтъ, а въ ваше време въ две години 7 пѣти сте го мѣстили.

М. Мотевъ (д. сг): Запитвачът е човѣкъ, който е давал три пѣти декларация за сговористъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Постѣпило е законодателно предложение за измѣнение и допълнение на закона за подпомагане пострадалиятъ отъ обществени бедствия. (Вж. прил. Т. I, № 68) Подписано е отъ нужното число народни представители. Вносители сѫ народниятъ представители Недѣлчо Топаловъ и Владимиръ Христовъ.

Ще бѣде напечатано, раздадено на г. г. народните представители и поставено на дневенъ редъ.

Пристѣпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — трето четене на законопроекта за разрешаване на Панагюрската градска община да сключи замъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретарь П. Гаговъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за разрешаване на Панагюрската градска община да сключи заемъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 38)

Пристѣпваме къмъ втора точка отъ дневния редъ — трето четене на законопроекта за освобождаване отъ вносно мито и общински налогъ внасяниятъ отъ странство стѣкла (джамове), които ще служатъ за покриване на парници, топлици и оранжерии за производство на ранни зеленчуци.

Моля г. секретаря да го прочете.

Замѣстникъ-секретарь П. Гаговъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за освобождаване отъ вносно мито и общински налогъ внасяниятъ отъ странство стѣкла (джамове), които ще служатъ за покриване на парници, топлици и оранжерии за производство на ранни зеленчуци, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 39)

Пристѣпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ: първо четене на законопроекта за ревизиране договоритъ за наеми на фондови земи — зеленчукови градини и за покровителство на свободния трудъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Замѣстникъ-секретарь П. Гаговъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 52)

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стойчо Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Още следъ гласуване на закона за ревизиране на договоритъ за наеми на фондовитъ земи се забелязаха въ него нѣколко пропуски и несъобразности. Настоящиятъ законопроектъ, внесенъ отъ г. Хрелопановъ и подкрепенъ отъ менъ, има за целъ да поправи нѣкои несъобразности и нѣкои пропуски. Следъ внасянето на този законопроектъ отъ много страни въ срѣдата на народното представителство се вземаха инициативи за неговото попълване.

Г. г. народни представители! Азъ ще моля да приемете законопроекта по принципъ, следъ което той да се изпрати въ комисията по Министерството на земледѣлието, която, съвмѣстно съ комисията по Министерството на вътрешнитъ работи, да го обмисли съ огледъ на всички други предложения, които биха се направили и да го постави въ съгласие съ закона за ревизиране договоритъ за наеми на фондови земи.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Станю Златевъ.

С. Златевъ (з. в): Г. г. народни представители! Преди коледната ваканция, въ навечерието на коледнитъ празници, се прие законътъ за ревизиране на договоритъ за наеми на фондови земи. Тогава още нашата парламентарна група настоя да бѣде попълненъ този законопроектъ, за да включи въ себе си всички култури, съ които сѫ засѣти фондовитъ земи. Тогава не се уважи нашето искане.

Трѣбваше да измине единъ месецъ оттогава, за да се внесе новъ законопроектъ, който да обхваща и зеленчуковитъ градини. Вие чухте отъ самия вносителъ на предложението, че има нужда да се попълни този законопроектъ — да се отнася и за фондовитъ земи, засѣти съ други култури. И азъ мисля, че ако днесъ приемемъ този законопроектъ за намаляване наемитъ на зеленчуковитъ градини, нѣма да мине много дълго време и отъ вашата срѣда ще се намѣрятъ хора, които ще внесатъ новъ законопроектъ, за да бѣдатъ намалени наемитъ и на земитъ, засѣти съ други култури. Защото истината днесъ е, че ценитъ на всички произведения на земята сѫ спаднали неимоверно много — кои съ 50%, кои съ 60%, кои съ 70% отъ ония цени, които сѫщитъ произведения сѫ имали едва преди една година. Докато преди една година арпаджикътъ, напр., който се сѣе въ зеленчукови градини, струваше 15, 20 и 30 л., произведениятъ презъ 1930 г. не можеше да се продаде повече отъ 1—2 л. килограмътъ. Лукътъ, който миналата година се продаваше до 17 л. килограмътъ, тая година се продаваше по 60—70 ст. килограмътъ. Картофитъ, които по-рано се продаваха 7—8 л. килограмътъ, днесъ се продаватъ по 60—70 ст., най-много 1 л. килограмътъ. Слънчогледътъ, който миналата година се продаваше по 60 л. кофата, тая година се продава едвамъ по 25—30 л. кофата. Ето защо азъ ще моля всинца ви да се съгласите намалението отъ 50%, предвидено въ този законопроектъ само за зеленчуковитъ градини, да обеме — за да не става нужда да се внася после другъ законопроектъ — и земитъ, засѣти и съ други култури презъ 1930 г.

Азъ моля сѣщо така да се включи въ тоя законопроектъ и реколтата на идущата 1931 г., която сега настѣпва, защото, г-да, вие знаете, че земитъ, наети презъ 1930 г., сѫ наеми за доста продължителенъ периодъ. Както ми се пише въ едно писмо, има наети земи по 1.420 л. декара, а въ с. Козарево сѫ наети по 2.000 л. декара. Срещу това какво сѫ изваждали хората отъ тѣзи земи, засѣти съ арпаджикъ или картофи? Докато ценитъ на тѣзи произведения, когато сѫ наемани земитъ, сѫ били едни, днеска сѫ свършено други, а какви ще бѣдатъ утре, когато идущата реколта ще се привърши, това е неизвестно. Вие всички знаете, че въобще ценитъ на произведенията отъ земята сѫ спаднали катастрофално. И така ще бѣде може би въ бъдеще. Защо да не възприемемъ тогава, щото който желае, да има право да се откаже отъ договора си, като вижда, че нѣма смѣтка отъ това, което произвежда, а, обратното, има загуба? Защо да не възприемемъ още отсега едно решение, споредъ което, по силата на този законъ, да могатъ да се анулиратъ всички договори, сключени за повече години, за да не става нужда презъ месеци или дни да се внасятъ отдѣлни законопроекти, за да се допълнятъ ония празноти, които не сме съзрѣли?

Ето защо азъ ви моля законопроектътъ да бѣде пратенъ въ комисията и тамъ да се обмислятъ по-добре предложенията, които ще се направятъ, безъ да се държи смѣтка за това, отъ кои срѣди тѣ произхождатъ.

М. Мотевъ (д. сг): И безъ вашата намѣса законопроектътъ ще отиде въ комисията.

С. Златевъ (з. в): Но, г. г. народни представители, въ настоящия законопроектъ азъ виждамъ още една празнота, която съществува и въ първия законъ.

Г. г. народни представители! Въ законопроекта е казано, че се намаляватъ наемитъ на земитъ, чиято цена е по-голяма отъ 200 л. на декаръ и че намалениятъ наемъ не може да бѣде въ никакъвъ случай по-малкъ отъ 150 л. за декаръ — единъ минимумъ, отъ който по-надолу не се прави никакво намаление. Сега азъ ви моля да си представите следното полсжение: една земя, наета по 150 л. декара, за която нѣма да има отстъпка, и друга земя, наета за 300 л., за която се прави 50% отстъпка. Значи, за тия два вида земя ще се плаща еднакъвъ наемъ, по 150 л. декаръ, срещу което пѣкъ земята, наета за 300 л., ще дава много повече плодъ, отколкото земята, наета за 150 л., защото тя е по-слаба земя. Ето защо азъ смѣтамъ, че този минимумъ отъ 150 л., предвиденъ въ законопроекта, ще трѣбва да се премахне въ комисията, за да се премахне тая аномалия, на която азъ току-що ви обърнахъ вниманието и която дава възможностъ да облагодетелствуваме едни, а други да ощетяваме. Като законодатели, ние трѣбва да гледаме еднакъво на всички.

Прочее, моля всички да се съгласите законопроектътъ да отиде въ комисията и отъ тамъ, следъ като се премахнатъ

несъобразностите и се попълнят празнотите, да излезе по-добър.

Председателстващ А. Христов: Има думата народният представител г. Добри Даскаловъ.

Д. Даскаловъ (з. в): Нашият д-до Станю Златевъ и въ миналото заседание, когато се разглеждаше законопроектът за намаление наемите на фондови земи, искаше най-настоятелно, молеше Народното събрание да приеме да се включат въ този законопроект и фуражните растения. Обаче тогава не се погледна обективно на този въпрос и както фуражните растения, така и зеленчуковите градини не бяха включени.

Вие знаете, г. г. народни представители, какъ земледелците-производители, особено тая година, изнемогва. Причините за това сж много. Азъ не искамъ да ги изброявамъ. Затова пъкъ нашъ дългъ е въ такива моменти да се притечемъ на помощ на нашето селско стопанство съ целъ да облекчимъ положението на земледелците-производители.

Азъ смятамъ, че въ настоящия законопроектъ би трѣбвало да се включатъ и фондовите земи, засѣти съ фуражни растения, защото докато наемателятъ плащатъ много голѣми наеми, тази година особено абсолютно нищо не получава.

Вънъ отъ това азъ ще моля народното представителство да се съгласи да приеме чрезъ новия законопроектъ, който е представенъ на разглеждане, да може да се анулиратъ ония договори, които сж сключени за наемъ на фондови земи отъ преди 3 години, 5 години и по-рано, когато зърненото производство е имало по-добра цена. Вие знаете, че наемите достигаха тогава до една грамадна цифра. Тогава, когато една крина жито струваше 120 л., хората даваха по 400—500—600 и даже 1.000 л. наемъ на декаръ, но днесъ, когато една крина жито струва 20—30 л., тѣ не могатъ вече да плащатъ тия наеми. Затова би трѣбвало и договорите, които сж сключени по-рано, да се анулиратъ.

Също ще трѣбва да се приеме да стане едно намаление отъ 50% за всѣка добита цифра наемъ, даже когато наемътъ е по-малкъ отъ 150 л. на декаръ.

Азъ моля народното представителство да се съгласи да се анулиратъ договорите и да се възобновятъ на нова смятка.

П. Гаговъ (д. сг): Законопроектътъ ще отиде въ комисията.

Председателстващ А. Христовъ: Ива думата народният представител г. Кръстю п. Цвѣтковъ.

К. п. Цвѣтковъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съображенията, които възприехме по-рано, при гласуването на закона за ревизиране договорите за наеми на фондови земи, засѣти съ зърнени храни, трѣбва да се отнасятъ и до фондови земи, засѣти съ зеленчуци, фуражъ или каквито и да било други земледѣлски произведения. Поводъ да взема думата ми дава обстоятелството, че въ законопроекта не се включватъ и черничевите градини, когато общоизвестенъ фактъ е, че цените на пашкулите спаднаха съ много по-голѣмъ процентъ, близо 200%, въ сравнение съ тия на зърнените храни, на фуража или на другите земледѣлски произведения. Обаче ако почнемъ да законодателствуваме по този начинъ — за всѣки артикулъ да гласуваме специаленъ законъ — ние, колкото и да се стараемъ да бждемъ изчерпателни, не ще можемъ да постигнемъ това. И съ този законопроектъ, въпрѣки голѣмото ни старание, не ще може да се обхване всичко онова, което животътъ налага. Затова азъ ще моля въ комисията, където ще бжде препратенъ законопроектътъ, вмѣсто да се разрешава въпросътъ така, както се разрешава сега, да се реши съгласно общите принципи, легнали въ закона за задълженията и договорите, които принципи сж изработени въ продължение на 1000-годишния опитъ на Римската империя и сж легнали въ основите на всички модерни законодателства, респективно въ чл. 380 на нашия законъ за задълженията и договорите.

Въ този членъ е казано, че договорътъ за наемъ може по искане на наемателя да бжде ревизиранъ, когато наемателятъ е реализиралъ по-малко отъ половината произведения за една година. Азъ ще моля народното представителство да се съгласи и въ комисията да дадемъ тѣкуване въ смисълъ, че наемателятъ може да иска ревизира-

нето на договора за наемъ, респективно намаление на наема, когато цената на произведенията, които той произвежда, е спаднала повече отъ половината, защото за наемателя нѣма значение какво количество произведения е добилъ, а е важна цената имъ. Той може да добие напълно това, което редовно се добива, даже и повече, обаче ако цената е спаднала повече отъ половината, за него крайниятъ резултатъ е въ минусъ. Ако погледнемъ така на въпроса, тогава нѣма да измѣняваме постоянно положението и нѣма да казваме, че и този браншъ и онзи трѣбва да се засегнатъ. Тогава сами по себе си ще паднатъ всички тия договори, щомъ заинтересованите могатъ да искатъ намалението на наема, макаръ наемодателите, били тѣ частни лица, разни фондови учреждения или държавата, да настояватъ на своите договори.

Азъ ще моля, прочее, въ комисията да се застане на тази база. Ако ли пъкъ не се възприеме, тогава настоявамъ въ законопроекта да се включатъ и черничевите градини, като се има предъ видъ спадането цените на пашкулите.

Председателстващ А. Христовъ: Има думата г. министър-председателятъ.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Между многото мисли, които се изказаха, има сполучливи, но има и не толкова сполучливи. Въ всѣки случай, тѣ сж продиктувани отъ доброто желание да се справи законодателството съ онази голѣма промѣна, която е настѣпила въ нашия стопански животъ вследствие силното, дори аномалното, спадане цените на известни предмети.

Смятамъ, че това законодателно предложение трѣбва да отиде въ комисията, съ надежда, че всички, които се интересуватъ, ще взематъ живо участие, разбира се, подъ ръководството на надлежния министъръ, за да може да се даде едно по-сполучливо разрешение на този въпросъ.

Председателстващ А. Христовъ: Моля, които приематъ законопроекта за ревизиране договорите за наеми на фондови земи — зеленчукови градини и за покровителство на свободния трудъ на първо четене и да се прати въ комисията, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристапваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение нѣкои членове отъ закона за адвокатите и търговския законъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Замѣстникъ-секретаръ П. Гаговъ (д. сг): Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивите къмъ него — вж. прил. Т. I, № 63)

Председателстващ А. Христовъ: Има думата народният представител г. д-ръ Никола Думановъ.

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Вземамъ думата по настоящия законопроектъ съ неудоволствие, затова защото самъ азъ съмъ адвокатъ и чувствавамъ колко зле е да говоря по единъ законопроектъ, който засѣга преди всичко материалните интереси на адвокатите. И ако се решавамъ да приказвамъ по този законопроектъ, то става изключително поради мотивировката, която г. министърътъ на правосъдието дава на законопроекта.

Има известни постановления въ тѣй предложението на насъ законопроекта, който не можемъ да не одобримъ, предъ видъ на измѣнили се обстоятелства и поради това, че въ закона за адвокатите съществуватъ известни непълноти. Обаче други постановления на законопроекта сж отъ такова естество, че всѣки адвокатъ, който цени своето име на помощникъ на правосъдието, пъкъ и всѣки гражданинъ, горе-долу запознатъ съ естеството на адвокатската работа и ролята на адвоката въ нашето организирано общество, въ държавата, за поддържане на известенъ правовъ редъ, не може да остане хладнокрѣвенъ къмъ преценката, която по единъ косвенъ начинъ се дава въ мотивировката на законопроекта.

Преди всичко, съ § 1 на законопроекта се иска да се отмѣни всецѣло алинея втора на чл. 25 отъ закона за адвокатите. Азъ чувствавамъ най-напредъ неудобството въ това Народно събрание, при неговия пѣстъръ цвѣтъ, при тази разновидностъ на професии и некомпетентностъ по нѣкои въпроси, да приказвамъ детайлно по всѣко измѣнение отдѣлно. Но, въпрѣки това, че се спра специално на това измѣнение, а именно на отмѣнението на алинея втора на чл. 25 отъ закона за адвокатите. Въ тази алинея

существова една норма, според която адвокатското възнаграждение въ никакъв случай не може да бъде по-малко от присъденото от съда, даже и при наличието на противно съглашение. Или, с други думи, ако някой адвокат е сключил договор с своя клиент, по силата на който договор се определя адвокатско възнаграждение по-ниско от това, което съдът е определил въ решението си, този договор се счита за недействителен и адвокатът има право да получи разликата между условеното възнаграждение и онзи размер, който съдът е присъдил. Въ мотивите, които г. министърът дава, аз намирам една явна погрешка, като това постановление на закона се намира за несправедливо, понеже законно определеното възнаграждение дажело както за страната, тъй и за адвоката. И г. министърът въстава против това постановление на закона с един мотив, който аз считам, че е обиден най-напред за адвокатското тяло. Законът не можел да покровителствува нито измамни, нито неморални адвокати, защото можело на практика да се случи следното: адвокатът да е условил по-малко възнаграждение от това, което съдът е определил, и въ края на краищата адвокатът да потърси разликата, за да не остане неговият труд да се използва от неговия клиент. Преди всичко, от шест години, откогато съществува този закон, ние не сме видели на практика адвокат да рекламира повече от това, което е условил, и да отиде по един такъв обещаещ начин да бравира общественото мнение не, но адвокатския морал. И напразни са опасенията на г. министра, че ще се изправи адвокатурата пред едно такова положение, адвокатът сам да бламира себе си, като търси повече от това, което е условил. Адвокат, който приеме да защитава дело на безплатно, би изложил сам себе си на дисциплинарно преследване пред адвокатския съвет. И ако на времето въ закона за адвокатите това постановление бѣ прокарано, то се дължи не толкова на желанието да се протежира адвокатът против своята собствена слабост, отколкото да се тури начало адвокатското съсловие да бъде поставено малко по-добре и по-здраво. Защото и адвокатството е изпитвало на своя гръб неоязната конкуренция, от една страна, а, от друга, днеш и то търпи ударител на кризата не по-малко от всички други съсловия. И ако туй постановление трябва да остане въ закона за адвокатите, то е преди всичко за да не се позволява конкуренцията да отива до такива крайности, че да изложи адвокатурата на по-голям стрес и да стигнем дотам, че адвокатският труд да не бъде заплащан и да бъде считан като нищо, което е свършено излишно въ нашето общество, да бъде свършено обезценено.

Въ постановлението на чл. 25 повече има една морална гаранция: адвокатите да ценят повече своя престиж и да се даде възможност на адвокатския съвет да не позволява на адвоката да издребнява и да бъде предадена клиентелата въ ръцете на хора, които не ценят своето звание и които биха били готови да се явят защитници само като регистрират своето име и да отнемат делата от ръцете на другите свои колеги.

Но онова, което буди въ мен повече недоумение, то е изменението, което се прави съв настоящия законопроект на онзи текст от закона за адвокатите, който дава право на адвоката да получи определеното въ закона възнаграждение, без оглед на това дали губи или печели делото. Въ мотивите на законопроекта четем, че старият закон за адвокатите — който присъждаше на адвоката защитава страната, която губи делото, половината от законното възнаграждение — имал едно разумно съдържание; то било справедливо и умътно, защото изгубилият делото клиент се товари и с разности на противната страна, въ тях и адвокатското възнаграждение. „Вън от това — четем въ мотивите — въ много случаи адвокатът е завел изгубеното от клиента дело или му е давал надежда, че ще го спечели и с това му е давал и кураж да го води; и затова право е, ако при изгубване получава по-малко. Най-сетне, добре е адвокатът да има по-голям интерес да поставя делата на клиентите си на добра основа и да няма интерес да ги завежда за повече, отколкото може да се спечели.“ Това бил един аргумент за изменението, което се предлага съ § 3 от законопроекта.

Г. г. народни представители! Каточели г. министърът, когато е внасял тоя законопроект и специално когато е писал мотивите за изменението, предлагани съ § 3, е имал пред вид само един единичък случай на някой невежа и недостойн адвокат. Закон, обаче, не се създава за изключенията. Закон се създава за една обща

конюнктура, ако бих могъл да кажа, създава се за едно общо положение. И тук трябва да кажа, че всекога една от двете страни губи делото; не могат да го спечелят и двете страни.

И. Кирпиковъ (д. сг): Когато изключенията започнат да стават много, тогава опасността става обща.

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л): Да, когато изключенията станат много, тогава опасността става обща. Моля Ви се, пожелайте да чуете отговора ми!

Когато се яви пред адвоката един клиент, никога той не се явява съ съзнанието, че е крив, никога той няма да даде една преценка на своята кауза такава, че ще загуби процеса. Много рядко съ процеси, които съ тъй обосновани юридически и така готови поднесени на адвоката, че той да има предварително за себе си възможността да даде преценка коя от страните ще загуби процеса. Въ много малко случаи може да бъде това — процесът да бъде ясен, преди да бъде внесен въ съда. Но ние нали знаем, че преди да бъде внесено делото въ съда, преди да се чуят двете страни, преди да се видят доказателствата на двете страни, не можем да дадем преценка коя от страните ще загуби процеса? Всеки клиент се счита за прав, защото ако не се счита за прав, той би прибегнал до спогодба, вместо да отиде въ съда и да се натовари съ разносии. Много рядко е, когато клиентът съзнава, счита себе си неправ и търси адвокатска защита, било за да изиграе противната страна, било за да спечели време. Въ моята не малка адвокатска практика — вече 19 години — аз не съм видял клиент, който да е предварително убеден, че ще загуби делото. И никога въ моята адвокатска практика досега не съм имал случай, когато, като ми разправи клиентът своята кауза, аз за съм готов, без да събрани доказателствата въ съда, да кажа: ще загубиш процеса, върви си, нямаш нужда от моята защита.

Така че не е право да се дава на адвоката, когато изгуби процеса, половината от следващото му се възнаграждение, съ мотивирката, че го е загубил, понеже водил делото без достатъчна подготовка, понеже не бил сръчен и пр. И тук съм длъжен да кажа, че един клиент може да бъде абсолютно прав и, въпреки това, да загуби процеса, защото разчита на добросъвестността на свидетелите и на просъствеността на съда. Много пъти делата се губят благодарение на това, че съдът не правилно преценява известни факти. Вие не можете да кажете, че има една по-висша инстанция, която се казва Върховен касационен съд, и която ще прецени фактите из основа, за да замъни несправедливата оценка на един съд съ една справедлива оценка, защото, вие, г. министри, много добре знаете, че когато е въпрос да се даде преценка на фактически доказателства и показания на свидетели, касационната инстанция не се меси. И Вие много по-добре от мене знаете, като по-стар адвокат, че всекога, когато един съд желае да даде една мотивировка, той ще я даде така, че да избегне контрола на по-горната, касационната инстанция. А още по-добре, като министър на правосъдието, знаете, че когато се преценяват свидетелски показания, съдът може да даде въра на тези свидетели, които най-малко говорят истината, но които по-красноречиво знаят да кажат неистината въ съда. Много често се губи делото заради това, защото страната не е била достатъчно сръчна да докаже своите претенции, да защити своите интереси. Много често може да се случи и следното: страната да бъде изправена пред един фалшив документ, да няма спор, че е фалшив, но да не може да се докаже фалшификацията. А често пъти има случаи, когато страната представлява един истински документ, но не може да докаже неговата истинност, защото оперираме съ човешки сръдства на доказване и защото нито съдът, нито адвокатът разполагат съ Божията способност за преценяване, за да знаят къде е истината.

И затуй този мотив за намаляване адвокатското възнаграждение на изгубилия делото адвокат наполовина — да накарате адвоката да бъде по-добросъвестен — въ случая е не на място си. А още по-не на място е мотивът, че съ това ще накарате адвоката да бъде по-сръчен. Адвокатът, искайки да получи всекога по-голям хонорар, би отишел до другата крайност: ще прибегне до сръдства, които не съ красиви, които не съ за препоръчване на една адвокатура, само и само да спечели делото.

Друга лоша страна на законопроекта е, че той иде да уреди едновременно две различни материи: той внася из-

мнения в търговския закон, свързани с изменения в закона за адвокатите. Аз разбирам, че постановленията на единия и другия закон, които се изменят, са в връзка, но в всеки случай нека да се тури един път за винаги началото: с един законопроект да не върваме в две различни материи.

И най-после този законопроект създава една тъмнина, един смут в досегашния начин, по който се определяше адвокатското възнаграждение. Вие премахвате алинеи 5 и 6 на чл. 34 от закона за адвокатите, според които, ако страната депозира сумата, която се иска от нея от адвоката, или представи писмени възражения, спорът между съдията и неговия адвокат за адвокатското възнаграждение се превръща в един състезателен спор. Аз съм съгласен да се възстанови втората инстанция при туй състезателно производство, но вие премахвате изцяло тия две алинеи, без да дадете надлежното, защото с онова, което вие предлагате в § 5, не се постига целта. Защо тогава, когато не се депозира адвокатското възнаграждение и когато страната не представи писмени доказателства, да се ангажира един спор по същество? Вие искате непременно да се създаде един скандален процес — или за търсене следващото се адвокатско възнаграждение или пък да се иска от адвоката да върне взетото в повече. Уредете тая материя по един по-задоволителен начин; не позволявайте да се взема адвокатско възнаграждение преждевременно при един сериозен спор, но недейте изправя клиента пред тормоза да плати и, след туй, по състезателен ред да търси обратно онова, което е дал в повече. Когато се прави един законопроект, целта е да не се допускат тѣзи аномалии — по две съдебни решения да имаме различни резултати и да имаме случаи да се иска от адвоката да върне полученото възнаграждение.

Има още едно несполучливо постановление на законопроекта, засѣгащо ходатаитѣ. Според това постановление, възнаграждението на ходатаитѣ ще се урежда от закона за адвокатите. Аз не съм против, щото ходатаитѣ да получи възнаграждение, но има си начин, по който може да го получи. Не бива, обаче, с един законопроект да се възобновява един институт, който единомушно, и от съдийското, и от адвокатското тѣло е осъден като един вреден институт. Аз зная, че с този законопроект се отговаря на известни ходатайства, които се правѣха и на които, за голѣмо съжаление, се даде ухо днес, когато ние сме се отдалечили достатъчно много от един институт, който в нашия правен живот не е вършил друго, освен да подронва устоитѣ на правосъдието, като с мислитѣк изменя достойнитѣ и добри адвокати.

В заключение заявявам, че малкото думи, които казах, бѣх длъжен да ги кажа, за да се не внасят така, на бѣрза рѣка, недостатѣчно обмислени законопроекти, които дохождат да съборят един закон в известни негови начала, един закон, който се внесе и прие навремето, за да премахне известна нестабилност и да отбие тѣй незаслуженитѣ атаки против една професия, която е дала много за правния порядѣк на нашата страна. Защото върѣки лошитѣ думи, които се говорят за адвокатите, аз съм длъжен да припомня тук, че без адвокатите много по-голѣми безчинства бѣха станали, че тѣхната роля е да морализират обществото да контролират сѣда и да не дадат възможност тъмнитѣ прояви да вземат върхъ в една институция, която е предназначена да брани порядѣка при днешния обществен строй. Върѣки лошитѣ думи, ние, адвокати, на наш гърб сме преживѣли много лоши дни, когато с риск на нашето лично спокойствие сме се явявали да браним слаби каузи, най-уязвими, атакувани най-зле, в един психологически момент, когато рѣдко бѣха се явили хора да сторят това, в един момент на обществено увлѣчение.

И най-после, длѣжа да кажа, че мотивите, които сѣ дадени към законопроекта, сѣ тѣй написани, че хвърлят калъ върху една професия, която всѣки денъ все повече и повече се издига и все повече и повече чувствува своя длѣж и своето обществено призвание.

Председателствуващ А. Христов: Има думата народният представител г. Борисъ Павловъ.

Б. Павловъ (д): (Отъ трибуната) Почитаеми г. г. народни представители! Преди да се спра върху текстове на самия законопроект, аз съм длъжен да кажа нѣколко думи по мотивите, с които тоя законопроект се

внася. За честѣта на уважаемия министър на правосъдието, аз не искам да допустна, че той е автор на тия мотиви. Искам да вървам, че авторѣт на тия мотиви е друг, а г. министърѣт само ги е приподписал. Защото мотивите на законопроекта страдат по стил, по конструкция на фраза, по израз и правна терминология. Следъ 50 години свободен живот, следъ като ние имаме много подготвени юристи, да се внасят мотиви с такъв стил, с такава конструкция на фраза и с такава правна терминология, мене ми се вижда много чудно. При друг министър на правосъдието, тия мотиви можеха да не предизвикват тая тежка критика.

Аз бѣх желалъ г. министърѣт да ми каже, какъ следва да се таксуват следнитѣ пасажѣ в мотивите: (Чете) "... и, второ, че то се дава само на адвокатите, макаръ тѣ най-често да вземат само формално ролята на ходатаи, а изпълнението да се върши пакъ от сѣщинскитѣ ходатаи, на които, обаче, нѣкои адвокати плащат само частъ отъ това възнаграждение". Изглежда, че авторѣт на мотивите в тая имъ част е искалъ да каже една мисъл, обаче не е билъ в състояние — позволете ми тая тежка дума — да я изрази правилно.

По-нататѣкъ се казва: (Чете) „Явно е, че туй постановление е несправедливо. Или законното възнаграждение трѣбва да важи както за страната, тѣй и за адвоката, тѣй че и уговорѣт за вземане повече да бѣде тѣй недействителен, както що е уговорѣт за по-малко“ ...

Почитаеми г. г. народни представители! Ние, слава Богу, в продължение на 50-годишниятъ свободен живот изработихме една добра правна терминология. Върѣки това, в тия мотиви ние срѣщаме думи, като уговоръ. Вѣ никой наш закон, кѣдето става въпрос за договоръ, ние нѣма да намѣрите, вмѣсто тая дума, думата уговоръ. Тая терминология е извадена от нѣкоя възглавница, захвърлена на тавана.

Министър д-ръ К. Милановъ: Североизточно наречие.

Б. Павловъ (д): Извинете, г. министре, нѣма североизточно, нѣма югозападно наречие; има една правна терминология, която ще се следва навсѣкѣде. Нѣма североизточно, шуменско, делиорманско или нѣкое друго наречие — нека ме извини г. министърѣт, когото аз дълбоко уважавамъ.

Министър д-ръ К. Милановъ: Г. Павловъ! Автор на тия мотиви е сѣщият член на Кодификационната комисиия, който много пѣти е изработвалъ законодателни предложения, с които вие сте се съгласявали. И ако въ такава едно изречение има нѣкоя специфична дума, която се употребява в известни краища — не въ Дели-Орманъ, а тукъ въ Софийско, отъ кѣдето е той — недейте се гаври с нея. Той е човѣкъ с много голѣма юридическа практика и познания.

Б. Павловъ (д): Не знамъ, но фактѣт, че се внася единъ законопроект с такава терминология, аз смѣтамъ оправдава критиката ми и като така, защитата, която давате на тоя Вашъ чиновникъ, въ случая е неумѣстна.

По-нататѣкъ в мотивите се казва: (Чете) „Ако законното възнаграждение по едно дѣло е 5.000 л., но клиентѣт, било поради бедността си, или поради това, че частъ отъ дѣлото ще изгуби, или че отсетне не ще може да прибере всичко отъ противника си, предложи 3.000 л. и адвокатѣт се съгласи на това предложение, то какъ този адвокатъ ще може следъ това — безъ да извърши неморалност или дори, ако не го вадѣше законѣт, углавна измама — да иска отъ сѣда да му присѣди още 2.000 л.?“ Безспорно, тоя изразъ може въ обикновения животъ да се търпи и аз не бѣх се спрѣлъ на него, ако г. министърѣт на правосъдието не побѣрза да направи защита на своя чиновникъ.

Г. г. народни представители! Това, което ми прави силно впечатление, то е, че в мотивите към законопроекта се казва, какво старият закон, който законопроектѣт иде да измени, билъ съдържалъ неморални постановления. Аз смѣтамъ, че уважаемият министър на правосъдието е допустналъ една обида — една тожка обида — нанесена от единъ неговъ чиновникъ спрямо негови другари. Не вървамъ и не допускамъ нито за единъ моментъ г. министърѣт на правосъдието да е забравилъ, че правителството на Демократическия сговоръ е авторъ на закона за адвокатите, който законъ той сега иска да изменява, и че правителственото болшинство го гласува. И много естествено е, че въ свързка с тѣзи

измѣнения, или, по право, съ мотивитѣ на измѣненията, които днесъ ни се предлагатъ, трѣбваше да се държи смѣтка за тия, които сѣ внесли и гласували закона. Истина е, че у насъ човѣкъ често се пита: какъ е? Какъ може да се таксуватъ като неморални известни законоположения, предложени и гласувани отъ ваши приятели, отъ които и днесъ искате, и то съ едни такива мотиви, подкрепа и признание — ако гласуватъ законопроекта — че наистина по-рано сѣ гласували законоположения отъ немораленъ характеръ? За честта на авторитѣ на закона за адвокатитѣ, който сега е въ сила, за честта на тия, които гласуваха тоя законъ, азъ — безъ да обличамъ въ мантията на тѣхенъ защитникъ — трѣбва да кажа, че законътъ за адвокатитѣ създаде много морални основи и нѣма нищо неморално въ неговитѣ постановления. И това го казвамъ азъ, вашъ противникъ, за да протестирамъ противъ оная обида, която се нанася отъ г. министра на правосъдието на сѣщитѣ ония, съ които азъ се солидаризирамъ, когато се касае за закона за адвокатитѣ.

Но, независимо отъ това, г. г. народни представители, отъ мотивитѣ къмъ законопроекта вѣе едно лошо отнасяне къмъ адвокатското съсловие, вѣе една неприязнь, и не знамъ чиновникътъ — не, за менъ чиновникъ тукъ не сѣществува — не знамъ г. министърътъ на правосъдието на кого плаща въ случая данъ. Азъ смѣтамъ, че мина времето — и не само мина, но трѣбва да го забравимъ — да правимъ не концесии, ами да подкопаваме основи, които въ сѣщностъ трѣбва да закрепваме. Отъ тая гледна точка и отъ гледна точка на тоя духъ, който е прокаранъ въ мотивитѣ къмъ законопроекта, азъ смѣтамъ, че не само азъ, но и всички вие изпадате въ едно страшно недоумение.

Но, уважаеми г. г. народни представители, като че една отъ целитѣ на мотивитѣ къмъ законопроекта е авторътъ на тия мотиви да влѣзе въ споръ съ една организация, който споръ той — ако имаше нужния куражъ — можеше да го разгледа на друго мѣсто и да вземе своевременно становище по него, а не да го изнася въ единъ държавенъ актъ, какъвто, безспорно, сѣ мотивитѣ къмъ законопроекта. И не само въ тоя законопроектъ се спори съ една организация, но цѣлата тая организация е обидена по единъ начинъ, който не може да се търпи въ едни мотиви къмъ единъ законопроектъ.

Въ края на мотивитѣ ние четемъ: (Чете) „Като предлагамъ тѣзи измѣнения, азъ имамъ убеждението, че служа както на справедливостта, тъй и на морала, и както на интереситѣ на стопанството, тъй и на интереса, щото името на адвоката да стои високо“. И веднага следъ това следватъ още нѣколко други редове: „И азъ вѣрвамъ — въпрѣки опозицията на управителното тѣло на Съюза на адвокатитѣ противъ всѣкакви промѣни отъ този родъ — че предлаганитѣ измѣнения ще се одобрятъ и отъ всички добри и свѣстни адвокати, които, впрочемъ, се водятъ и днесъ отъ тѣхъ“. Изглежда — да не говоря за г. министра като авторъ на мотивитѣ, нека го освободимъ отъ авторскитѣ му задължения — че авторътъ на мотивитѣ смѣта, какво въ управителното тѣло на Съюза на българскитѣ адвокати стоятъ несвѣстни хора и че други, свѣстни, които се водятъ отъ това управително тѣло, ще одобрятъ законопроекта. Давате ли си смѣтка, уважаеми г. министре на правосъдието, за тая обида? Въ тоя съюзъ или, по право, въ това управително тѣло, което тежко се обижда, голѣма частъ отъ мѣстата се застъпватъ отъ ваши приятели, които правятъ честъ на това болшинство. Вие на тѣхъ разчитате въ всички ваши начинания и, въпрѣки това, най-жестоко ги оскърбявате. Азъ смѣтамъ, че тоя законопроектъ — абстрахирайки се отъ неговитѣ законоположения — трѣбва да слѣзе отъ сцената само поради мотивитѣ, които го придружаватъ. Тая Камара — това е моето дълбоко убеждение — не може да разисква единъ законопроектъ, придруженъ отъ такива мотиви. Това преди всичко се налага да искатъ ония, които и като членове на управителното тѣло на Съюза на адвокатитѣ, и като членове на партии, засматъ депутатски мѣста въ Българския парламентъ. Смѣтамъ, че по тоя начинъ — ако г. министърътъ на правосъдието оттегли законопроекта — ще се спаси честта и на Министерството на правосъдието, и на министерската маса, и на болшинството. Даже азъ се чудя, какъ следъ като тия мотиви бѣха прочетени отъ всички ни, не се внуши по единъ или другъ начинъ на г. министра на правосъдието да отложи разискванията по внесения законопроектъ, за да не ни се дава възможностъ да отправяме тежка критика, която трѣбва да направимъ отъ тая трибуна, не за да уязвяваме нѣкого, а по дълтъ.

Толкова по мотивитѣ къмъ законопроекта. И, свършвайки съ мотивитѣ, азъ пакъ повтарямъ, че само съ огледъ на тѣхния характеръ законопроекътъ или трѣбва да бѣде оттегленъ отъ г. министра на правосъдието, или на първо четене да не бѣде гласуванъ. Отъ това, вѣрвамъ, нито г. министърътъ на правосъдието, нито нѣкой другъ въ тая Камара ще прави въпросъ на довърне.

Другъ единъ недѣгъ — минавамъ, прочее, къмъ самия законопроектъ, къмъ постановленията въ него — другъ единъ недѣгъ, който съдържа законопроекътъ, е този, че съ единъ законопроектъ се правятъ измѣнения въ два различни, бихъ казалъ въ нищо нѣмащи допирни точки, закони. Измѣняватъ се известни постановления отъ закона за адвокатитѣ, измѣняватъ се такива и отъ търговския законъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Кодифициратъ се измѣненията!

Б. Павловъ (д): Какъ този юристъ, авторъ на измѣненията, които се правятъ съ тоя законопроектъ, не може да разбере, че измѣненията на два различни закона, като тия, за които споменахъ, не могатъ да бѣдятъ предметъ на единъ и сѣщи законопроектъ? Но може би да ми се възрази — тази концесия направи и уважаемиятъ г. д-ръ Думановъ, направи я въ форма на снизхождение — понеже се касае за възнаграждението на адвокати, налага се да се измѣнятъ и двата закона съ единъ законопроектъ. Вѣрвамъ, че г. министърътъ на правосъдието ще схване казаното отъ Думанова като една концесия, като едно снизхождение, а не като едно съгласие.

Толкова по заглавието на законопроекта въ свръзка съ измѣненията, които се правятъ на нѣкои постановления въ двата закона.

Завършвайки по този въпросъ, азъ трѣбва да направя единъ упрѣкъ на този, който преди уважаемия г. Кънчо Милановъ заемаше неговото мѣсто. Въ мотивитѣ къмъ разглеждания законопроектъ се казва: предвидъ на това, че единъ новъ законъ за несъстоятелността нѣма скоро да се изработи, наложило се е да се направятъ съ този законопроектъ измѣнения и на нѣкои членове отъ търговския законъ. Г. Кулевъ, въ качеството си на министъръ на правосъдието, ни заявяваше не вчера, не оня денъ, а преди години, че той готви законопроектъ за несъстоятелността, че въ най-скоро време ще бѣде внесенъ за разглеждане въ Народното събрание. Даже веднѣжъ, по поводъ на единъ мой апострофъ, той каза, че първата му голѣма работа била законътъ за гражданското съдопроизводство, втората, сѣщо голѣма, съ която щѣлъ да ознаменува своето министерствувание, е готвениятъ или вече на привършване, споредъ него, законопроектъ за несъстоятелността. Даже нѣщо повече, въ едно тронно слово законопроектътъ за несъстоятелността бѣше поставенъ като единъ отъ законопроектитѣ, които има да се разглеждатъ въ предстоящата тогава сесия на Народното събрание. Отъ тогава минаха години. Днесъ въ мотивитѣ на този законопроектъ се разкрива самата истина — законопроектъ за несъстоятелността нѣма; такъвъ не се е приготвялъ. Това казвамъ не въ свръзка съ законопроекта, който ни занимава, а да напомнимъ за известни обещания, които по много причини трѣбваше отдавна да станатъ реалностъ.

Минавамъ къмъ самия законопроектъ.

Почитаеми г. г. народни представители! Може би ще да се смѣтне отъ нѣкои, че законопроекътъ преди всичко има за целъ да засегне адвокатскитѣ възнаграждения. Азъ смѣтамъ, че това не е най-голѣмиятъ въпросъ, който законопроектътъ слага, макаръ че по този въпросъ може да имаме различни мнения. Но има другъ единъ въпросъ, най-важниятъ, по който различие, поне въ оная срѣда, отъ която изхожда г. министърътъ на правосъдието, не може да има. Това е въпросътъ за она атенатъ, за она повратъ, който се прави съ предлаганитѣ измѣнения. Законътъ за адвокатитѣ, може би, не е безъ недостатѣци, но той е въ много отношения свършенъ, като се иматъ предъ видъ онѣзи условия, въ които живѣемъ. Съ този законъ адвокатското съсловие се издигаше на една подобающа на обществената служба, която извършва, висота. Адвокатското съсловие се създаде като една корпорация. Нѣколкото години отъ приложението на закона за адвокатитѣ свидетелствуватъ, че законодателътъ е билъ на правъ пътъ, защото резултатитѣ, които даде този законъ, сѣ повече отъ очакванитѣ. Съ настоящия законопроектъ се нанася единъ ударъ на корпорацията на адвокатитѣ, на адвокатското съсловие. Съ законопроекта г. министърътъ на правосъдието иска отмѣната на чл. 75 отъ сега действащия законъ за адвокатитѣ. Споредъ мотивитѣ къмъ законопроекта, тек-

стът на чл. 75 създавал конфликт между съдиите и чиновниците от една страна и адвокатите от друга, конфликтът, който не постоянно предизвикан от адвокатите, защото адвокатите, ползвайки се от него, тормозили този или оня чиновник. Обаче в тези мотиви не виждам нито един примър в подкрепа на тази теза, която се поддържа. Или авторът на мотивите към законопроекта не познава въпроса, или не разбира благотворния смисъл на това постановление, или той е обявил война на тая корпорация, война ненужна, война опасна, от която той и онези, които го подкрепят, ще излезат не победители, а победени. В чл. 75 се казва: (Чете) „Ако един адвокат, изпълнявайки професията си или по повод изпълнението ѝ или представлявайки адвокатската колегия, бъде оскърбен от съдия или друг обществен служител, адвокатският съвет, по искане на адвоката или служебно, делегира един член от своята срѣда или из числото на членовете на колегията, за да анкетира случая заедно с едно лице, назначено от началника на учреждението, въ което служи обвиненият, а ако оскърблението е нанесено от началника на учреждението — от неговото началство.

„За тази цел адвокатският съвет се отнася до началника на учреждението и го известява за станалото. Тоя последният е длъжен въ двенедѣлен срок да посочи своя представител, за да се извърши посочената по-горе анкета.

„Ако анкетната комисия установи невинността на съдията или на обществения служител, последният имат право да изберат начина, по който да искат удовлетворение без оглед на дисциплинарното наказание, което според случая адвокатският съвет ще наложи върху тѣжителя“ и т. н. и т. н.

Чета ви чл. 75, защото мнозина от вас не сѣ адвокати и не го знаят, а въ свръзка с това, което трѣбва да кажа, въ свръзка с въпроса, който ни интересува, поне тая част от текста, която ви прочетохъ ще бъде от значение.

Кое е въ този член, който ви прочетохъ, това, което, според автора на законопроекта, предизвикало ония скандали, за които той приказва? Тѣмко това законоположение дава възможност много конфликти, въ които адвокатътъ влиза по силата на своя дълг професионален, не по своя вина, да се изглаждат по един начин, който нѣма да изложи нито адвоката, нито чиновника. Това е смисълът на чл. 75. Иначе ще трѣбва адвокатите, оскърбени въ свръзка с изпълнението на своя професионален дълг, да вѣрват да се разправят по начини, които уронват тѣхния престиж. Тѣмко за да се запази престижът и на адвоката, и на ония, с които адвокатътъ е въ контакт, постановлението на чл. 75, който дава един начин за помирение и уреждане на недоразуменията, един начин, който, приложен, както се прилага откажъ законътъ е въ сила, безспорно дава само добри резултати.

Но авторът на мотивите към законопроекта забравя, че текстът на чл. 75 е въ свръзка с един друг текст от закона за адвокатите, който поставя адвоката въ едно положение не на обикновен гражданин, а на помощник на правосъдието. Въ свръзка именно с това постановление сѣ и наредбите на чл. 75.

Текстът, за който аз говоря и който трѣбва да се има предъ видъ, когато ще се отмињава чл. 75, е чл. 20 отъ закона за адвокатите. Тоя членъ гласи: (Чете) „Адвокатътъ, при и по повод изпълнение на своята работа предъ съдебните и всички други лица и мѣста въ царството, както и като представител на адвокатската колегия, е приравненъ сѣ съдията, колкото се отнася до дължимото му уважение и санкциите, чрезъ които трѣбва да се удовлетвори за нанесените му оскърбления“. Ако авторът на законопроекта беше логичен, той трѣбваше, заедно с чл. 75, да иска отмиња и на чл. 20, защото чл. 20 е органически свързанъ с чл. 75. Именно защото, по силата на чл. 20, адвокатътъ, когато действа като такъв, когато изпълнява своите професионални задължения, се поставя въ едно по-особено положение, тѣмко затова е нужна наредбата на чл. 75. Иначе ще дойдемъ до противоречие: имаме чл. 20, нѣмаме чл. 75. Като се взема предъ видъ цѣлата система, която издига адвоката до положението на помощник на правосъдието, до положението на човѣкъ, който извършва обществена функция, отмињната на чл. 75 е единъ атентатъ не само противъ адвокатската корпорация, но и противъ онези функции, които адвокатътъ извършва.

Д. Жостовъ (мак): Но е въ полза на онези, които сѣ упълномощили адвоката.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Питайте министра на финансите, какви неприятности има отъ това и какъ всѣка минута отиватъ хората да се жалватъ.

Б. Павловъ (д): Г. министре на правосъдието! Зная, че не само министърът на финансите има неприятности. Всички министри могат да иматъ, но не сѣ адвокати. Вчера Вие бѣхте адвокатъ, утре пакъ ще бъдете. Не сѣ адвокатътъ може да има недоразумения.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Особени привилегии нѣма да има. Всички български граждани сме равни предъ българските закони.

Б. Павловъ (д): Извинете, г. министре на правосъдието! Тукъ не се касае за граждани, а се касае за изпълнение на обществени функции, и ако искате да се изпълняватъ, ще създадете предпоставки за доброто имъ изпълнение. Всичко друго е — да не му казвамъ името.

Имало недоразумения. Може да има. Но кому се дължатъ? Приемамъ, че може да се дължатъ и на нѣкои адвокати. Допускамъ и това. Имаме такива случаи. Адвокатскиятъ съветъ своевременно сѣ поставял такива хора на мѣстото имъ. Но въ повечето случаи недоразуменията се дължатъ на чиновници, и когато вие насърчавате по този начинъ тѣзи чиновници, както ги насърчавате сѣ тия мотиви, утре конфликтите ще бъдатъ още по-големи. Прочее, важно е, че откакто съществува тоя законъ, който се прилага добре отъ ония, на които законътъ е възложилъ известни функции по изпълнението му, тѣзи конфликти сѣ значително намалѣли. Значи, ако продължимъ по същия пътъ, ще дойдемъ до желаното положение: ако не можемъ да избѣгнемъ конфликтите напълно, да ги сведемъ до минималенъ размѣръ.

Минавамъ на другъ единъ предметъ, на другъ единъ въпросъ, по който може да се каже същото, което каза вчера министърътъ на финансите, когато говорѣше по законопроекта за заклетите счетоводители. Не зная, дали г. министърътъ на правосъдието беше тукъ, но съображенията, мотивите, които той изложи тогава, иматъ въ пълната си цѣлостъ мѣсто и въ този случай. Ходатаите излизатъ наново на сцената. Тѣ сѣ нѣколко души, но не зная защо имъ се прави тая концесия. Сигурно плаща се нѣкому данъ: или на нѣкой приятел, или на нѣкое желание на приятеля на приятелите; всетаки, плаща се нѣкаква данъ. Ходатаите, на които никой не е отнелъ хлѣба, както често тѣ обичатъ да приказватъ, бѣха поставени подъ контрола на по-компетентни, които не само ги контролираха, но въ много отношения и отговаряха за тѣхъ.

Сега, сѣ една забележка къмъ чл. 29, се казва: (Чете) „Лицата, на които се признава право да бъдатъ ходатаи, могатъ да бъдатъ упълномощени отъ страните да действуватъ вмѣсто тѣхъ предъ съдиите-изпълнители по изпълнителните производства. Тѣзи ходатаи могатъ да получаватъ припадатите се на тѣхните клиенти суми, само ако сѣ изрично за това упълномощени въ написания съръжка или на машина текстъ на пълномощието. Постановленията на настоящия членъ се прилагатъ и за тѣхъ; обаче тѣ не се ползватъ отъ другите постановления на настоящия законъ“.

Почитаеми г. г. народни представители! Тая забележка, която сега се предлага тукъ, е въ разрѣзъ сѣ цѣлото ваше законодателство. Сѣ измѣнението на известни закони вие премахнахте института на съдебните пристави, защото сѣмѣнахте — и сѣ основание — че, вследствие на времето, въ което живѣемъ, тия пристави трѣбва да отстъпятъ и че, вследствие особено деликатната имъ служба, особено следъ войната, при много усложнения животъ, на тѣхно мѣсто трѣбва да се поставятъ юристи, хора сѣ образование. И за да имъ дадете и подобаваще на образованието имъ име, за да издигнете службата, която имъ възлагате, вие премахнахте това опозорено въ много отношения име „съдебенъ-приставъ“ и го замѣнихте сѣ другъ — съдия-изпълнител. Разбира се, заедно сѣ това и ходатаите, на които сега се даватъ права сѣ тая забележка, трѣбваше полѣка, чрезъ закона за адвокатите, въ унисонъ сѣ закона, който създаде съдиите-изпълнители сѣ юридическо образование, да съзатъ отъ сцената. Адвокатското съсловие е най-много компрометирано отъ ходатаите. Ходатаите, въ очите на простия гражданинъ въ селото и въ града, минаваше за адвокатъ и всѣко безобразие, извършено отъ ходатаи, минаваше въ пасивъ на адвокатското съсловие. Това е самата истина.

Д. Жостовъ (мак): Не е точно така.

Б. Павловъ (д): Това е точно така.

Д. Жостовъ (мак): Така е зеръ! Така!

Б. Павловъ (д): Така е, г. генерале.

Д. Жостовъ (мак): Да пази Богъ да попаднете въ рж-цетъ на нѣкой адвокатъ. Зная случаи. Не ме карайте да говоря за лица.

Б. Павловъ (д): Кажете, кажете.

Д. Жостовъ (мак): Човѣкътъ го нѣма, за да се защити. Но да ви пази Богъ! Нищо не върши, а утре ще иска всичкото си възнаграждение предъ съда. Нищо не върши и не можешъ да се избавишъ отъ него.

Б. Павловъ (д): Ще дойда и на този въпросъ. И на това има лѣкъ. Тѣкмо затова тоя законъ трѣбва да бѣде такъвъ, какъвто сте го създали, за да можете да се избавите отъ лошото.

Но на въпроса, г. г. народни представители. На тия господа имъ се създаватъ права по съображенията, дадени въ мотивитѣ на законопроекта. Споредъ тѣхъ единъ адвокатъ, като вземе пълномощно, въ сѣщностъ натоварва нѣкой ходатай фактически да се грижи за изпълнителното дѣло, да върши изпълнението. На тоя адвокатъ се дава голѣмото възнаграждение, на ходатая се дава малкото възнаграждение, или, съ други думи, да се изразя по-драстично: единъ бие тѣпана, другъ събира парсата. За да се корегира тѣкмо това лошо положение, на ходатаитѣ се даватъ права. Това е една погрѣшина и опасна теза. Адвокатитѣ въ своята работа, безспорно, могатъ да се подпомагатъ отъ помощенъ персоналъ, но отъ тукъ да се вади заключението, че сѣщиятъ тоя помощенъ персоналъ може да върши онова, което адвокатътъ може да върши, това е единъ абсурдъ. Адвокатътъ контролира своя персоналъ, той трѣбва да го контролира, а което е още по-важно — той носи отговорностъ за неговитѣ действия.

Но, г. г. народни представители, безъ да се спирамъ тукъ по тоя въпросъ надълго — въпросътъ заслужава внимание — ще кажа, че ако вие гласувате тая забележка, ще се наредятъ други отъ категорията на ходатаитѣ — ходатаи въ различнитѣ области — и тѣ да искатъ права. Съ закона за народното здраве вие отнехте правата на много фелдшери. Какъ така? По силата на що? Ако сте решили да връщате нѣщата въ старото имъ положение . . .

Т. Кънчевъ (д. сг): Съ закона за народното здраве не сж отнети правата на никой фелдшеръ. Имате голѣма фактическа грѣшка, г. Павловъ.

Б. Павловъ (д): Ще дойдемъ и до това.

Т. Кънчевъ (д. сг): Да дойдемъ.

Б. Павловъ (д): Вие отваряте една много опасна врата, отваряте я безъ нужда, за да имаме на другия день, следъ като я отворите, само опасности.

Следъ тия думи, въ връзка съ удара, който се нанася на адвокатското съсловие, азъ ще се спра накратце върху ония измѣнения, които се правятъ въ ония постановления отъ закона за адвокатитѣ, които понастоящемъ уреждатъ адвокатското възнаграждение. Както по сегашествуващия законъ, така и съ измѣненията, които се предлагатъ, адвокатътъ има свободата да уговаря възнаграждението си така, както намѣри за добре, и, да бѣда още по-точенъ, той има право да иска повече отъ законното възнаграждение. Забележете, г. г. народни представители, добре, че на адвоката не се плаща за резултата, а за довърието, . . .

К. Кънчевъ (д. сг): За труда.

Б. Павловъ (д): Преди всичко за довърието. — . . .

Що се касае за възнагражденията, които се следватъ по искове до 500 хиляди лева, въ това отношение измѣнения на сега действащия законъ не се правятъ. Правятъ се измѣнения за дѣла отъ 500 хиляди лева нагоре, като възнаграждението се определя по единъ начинъ, който намалява това последното въ сравнение съ сега действащия законъ. Въ сѣщностъ вие предлагате измѣнения, които не могатъ да намѣрятъ приложение въ живота въ повечето случаи, а отъ друга страна вънасятъ известни раздразнения, които сж много пакостни за страната. За такива дѣла, исковетѣ по които надминаватъ сумата 500 хиляди лева, бждете сигурни — това ние го знаемъ много добре — че тоя, който отива да търси адвокатъ, ще търси адво-

катъ не отъ по-дребнитѣ, а ще търси адвокатъ отъ по-голѣмитѣ, и тѣкмо затова той отива при него. Но тоя голѣмъ адвокатъ, много естествено, въ много случаи, въ връзка съ естеството на самото дѣло — защото има искъ за 500 хиляди и искъ за 500 хиляди лева, а това не значи, че като цената на иска по две дѣла е еднаква, то и работата по тѣхъ е еднаква — ще определятъ не съгласно законна, а по свое разбиране размѣра на своя хонораръ. Въ това отношение, що се касае за тия голѣми искове, ние имаме едно монополизиране на дѣлата. Ние знаемъ, че тия искове надъ 500 хиляди лева се гледатъ отъ малцина избраници и въ това отношение законопроектътъ не допринася абсолютно нищо, защото тоя, който е дошълъ при Х адвокатъ, за единъ голѣмъ споръ; тоя, който иска труда на тоя Х адвокатъ, много добре знае, че той отива тамъ съ готовността да плати това, което ще иска адвокатътъ. Затова тия измѣнения, безъ да влизамъ въ сѣществуващия имъ, не допринасятъ абсолютно нищо отъ гледна точка тезата, която се поддържа за намаляние хонорара.

Другъ единъ текстъ отъ законопроекта е оня, който се предлага съ § 3, въ смисълъ: (Чете) „Възнаграждението на адвоката на страната, която губи дѣлото изцѣло или отчасти, за изгубеното е равно на половината отъ следващото му се съгласно предходнитѣ членове“. Въ мотивитѣ се даватъ съображения, че въ стария законъ за адвокатитѣ — законътъ, който бѣше въ сила преди тоя, който ние искаме да измѣнимъ сега — имало такова постановление. Въ България мненията се мѣнятъ много лесно. Имаше го, обаче то се изхвърли. Авторътъ на мотивитѣ къмъ законопроекта задава ли си въпроса, какви сж били съображенията на законодателя презъ 1925 г., че възнаграждението, което се следва за едно изгубено дѣло да бѣде сѣщото, както ако дѣлото бѣде спечелено, а не половината отъ него? Ако авторътъ на мотивитѣ се бѣше помѣчилъ да намѣри съображенията за това, сигурно той не би написалъ тия мотиви. И сигурно е, г. министри, че подиръ нѣкой година и друга нѣкой вашъ бждещъ замѣстникъ ще внесе измѣнение, за да бѣде възстановено това положение въ закона, което Вие сега искате да отмените. Азъ пакъ повтарямъ: вие не можете да свързвате възнаграждението на адвоката съ резултата отъ дѣлото, . . .

К. Кънчевъ (д. сг): Не е етично даже.

Б. Павловъ (д): . . . защото, пакъ повтарямъ, плаща се за довърието, което се има предъ адвоката, а не за резултата.

К. Кънчевъ (д. сг): За труда се плаща.

Б. Павловъ (д): И защото, г-да, ако вие прокарате това положение, тогава позволете на мене, адвоката, това, което ми е забранено отъ закона, а именно да уговарямъ свободно съ клиента си: ако спечеля дѣлото, ще ми дадешъ 100 хиляди лева, ако го загубя, ще ми дадешъ две хиляди лева! Мислите, че това е невъзможно? Такива работи ставатъ. Ако единъ нещастникъ безъ пари дойде и ви донесе една сигурна кауза — но той не знае, че е сигурна — и вие, за да го вържете по-добре, му кажете: ако спечеля дѣлото, ще ми платишъ 100 хиляди лева, а ако не го спечеля, нито грошъ не ти ща, разбира се, той ще се съгласи. На такива вѣдци мнозина сж се хванали. Вашето предложение води къмъ измѣнение на закона въ другата му частъ, за която азъ говоря.

Но азъ не разбирамъ и друго нѣщо. Пакъ има, трѣбва да кажа, една неприязнь спрямо адвокатитѣ: това трѣбвало да стане. това трѣбвало да се измѣни така, както се предлага, защото адвокатитѣ, когато завеждатъ дѣла, трѣбва да си отварятъ очитѣ! Авторътъ на мотивитѣ предполага, че всички заведени досега дѣла отъ адвокати и изгубени сж загубени не само затова, защото били виновни адвокатитѣ, но сж загубени и затова, защото адвокатитѣ сж били и недоброресѣстни, че сж ги завели! Г. министри на правосѣдието! Вие знаете какво значи сѣдъ, Вие знаете какво значи дѣло, какво значи събиране на доказателства. Какъ може да се поддържа една такава теза и то отъ Васъ?

Но азъ минавамъ на другия въпросъ. Азъ загубихъ дѣлото като адвокатъ въ първата инстанция — ще ми предложатъ възнаграждение съгласно направеното отъ васъ предложение; но азъ го спечелихъ при разглеждането му въ втората инстанция. Значи, за първата инстанция ще ми платите по-малко възнаграждение, а въ втората инстанция ще ми платите по-голѣмо възнаграждение. Има ли логика въ тая работа?

Н. Андреевъ (р): Ама никой не каза, че г. министърътъ не е прочелъ мотивитѣ на законопроекта!

Б. Павловъ (д): Азъ не допускамъ за честта на г. министра, че не ги е челъ, но допускамъ, че не ги е челъ внимателно.

Н. Андреевъ (р): Що се отнася до чл. 28, сигурно не ги е челъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Както виждате, азъ съмъ взелъ подъ внимание мотивитъ и за, и съмъ ги обсъждалъ обстойно.

Б. Павловъ (д): Така че и тая наредба, отъ гледна точка на наведенитъ отъ менъ съображения и аргументи, не търпи абсолютно никаква критика и трѣбва да се отрече.

По-нататъкъ, г. г. народни представители, идвамъ до възнагражденията, които интересуватъ изпълнението. Азъ смѣтамъ, че така, както г. министърътъ иска да диктува възнаграждението, въ сѣщностъ пакъ нѣма да се постигне другъ резултатъ, освенъ този, че ще се влоши изпълнението, ще се обезвѣри гражданинътъ въ българското правосѣдие и въ законитъ на страната. Азъ не зная дали г. министърътъ на правосѣдието се е занимавалъ съ изпълнителни дѣла. И азъ, за голѣмо щастие, не съмъ се занимавалъ съ тѣхъ, но когато ми се е случвало да пледирамъ предъ съда по нѣкоя жалба, съ която се обжалватъ действия по изпълнително дѣло, виждалъ съмъ голѣмитъ трудности, предъ които се намира оня, който е натоваренъ съ едно изпълнително дѣло. Вие ще накарате адвокатското съсловие, и преди всичко дребнитъ адвокати, или да се оттеглятъ въ такива случаи, или да се подлагатъ на голѣми унижения. Едно съсловие отъ интеллигентни хора въ никой случай не трѣбва да се поставя въ такова положение. Но, независимо отъ това, съ даване права на ходатаитъ, които могатъ по разни начини да взематъ участие въ изпълнителнитъ дѣла и да взематъ своитъ възнаграждения, ние ще видимъ, че, редомъ съ сѣдната-изпълнителъ, юриста, ще се нареди ходатаятъ. Вие, безспорно, ще изпаднете въ едно страшно противоречие съ огледъ на целитъ, които преследвате, съ огледъ на целитъ, които си поставя всѣко правосѣдие.

Този законопроектъ, въ мотивитъ на който се казва, че стариятъ законъ водѣлъ къмъ много неморалности, отваря вратитъ на много неперпорѣчителни действия, като не се забравя, че той фиксира възнагражденията, които следва да се плащатъ по изпълнителни дѣла, по начинъ, че тѣ въ никой случай не представляватъ единъ еквивалентъ на труда. Така, въ § 4, алинея втора на точка е, се казва: (Чете) „Ако, обаче, сумитъ по предходната алинея бѣдатъ събрани, макаръ следъ срока за доброволното изпълнение, но преди извършването на описа, възнаграждението е равно на $\frac{1}{2}$ отъ предвиденото въ нея“ и пр. Какво значи: следъ срока на доброволното изпълнение? Адвокатътъ ще напише едно заявление, ще приложи къмъ него единъ изпълнителенъ листъ, ще го депозира на сѣдната-изпълнителъ и тоя ще напише призовката. Ако се извърши описъ, ще има известно възнаграждение, макаръ и малко; ако не се извърши описъ, нѣма да има никакво възнаграждение. Съ това вие ще насърчите много адвокати въ една насока, въ която не трѣбва да бѣдатъ насърчавани — да чакатъ последния день, въ който може да става доброволното плащане и веднага следъ това да дадатъ едно заявление до сѣдната-изпълнителъ и да му кажатъ: г. сѣдния-изпълнителъ, извършете описа!

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Да се получи хонораръ преди срока за доброволното плащане — това какво е?

Б. Павловъ (д): Шомъ това Вие е аргументътъ, наредете го тогава другояче, а не така, както сега предлагате.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Ще чакате да изтече срокътъ за доброволното плащане.

Б. Павловъ (д): Г. министре на правосѣдието! Я ми отговорете на следния въпросъ. Азъ подадохъ изпълнителенъ листъ, но преди срока за доброволното плащане искамъ да обезпеча сумата, която трѣбва да получа по това дѣло — азъ ще секвестрирамъ; азъ имамъ правото и да възбранивамъ. Така ли е? Е добре, защо тогава Вие казвате: „Ще чакате“? Ами азъ като секвестрирамъ, ще отида и да опиша.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Шомъ опишете, ще имате право да получите.

Б. Павловъ (д): Именно това Вие насърчавате. Често пѣти, безъ да е нужно, ще става описъ отъ страна на адвокатитъ, за да запазятъ възможността да получатъ

едно възнаграждение — малко или голѣмо, то е другъ въпросъ — карате ги преди време да извършатъ описа. Има хора, които биха желали да платятъ дълга си по споразумение — това нѣщо става. Пратили сте призовка за доброволно плащане и ви казватъ: „Чакайте 10—15 дни, имамъ да получавамъ еди-какви-си пари и ще ви дамъ това, което дължа“. Сега вие ще принудите адвоката, следъ изтичането ipso facto на последния день, да каже: дайте да извърша описа, за да получа едно възнаграждение. Азъ мисля, че въ това отношение не трѣбва да има насърчавания. И затуй азъ смѣтамъ, че това постановление е въ основата си една предпоставка за неперпорѣчителни действия.

По-нататъкъ въ § 4, алинея трета на точка е, се казва: (Чете) „Ако спорове по изпълнителното производство бѣдатъ отнесени предъ съда, адвокатското възнаграждение за тѣхъ се предвижда, и то съгласно чл. 27, само ако тѣзи спорове се разглеждатъ отъ съда въ сѣдебно заседание съ призоваване на странитъ“. Г. министре на правосѣдието! Ами ако спороветъ, които се повдигатъ — а тѣ сѣ много по днешната процедура — трѣбва да се разглеждатъ въ разпоредително заседание, какъ мислите: трѣбва ли да се заплати трудътъ на адвоката?

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Въ сега действащия законъ има ли го това?

Б. Павловъ (д): Нѣма ли го, споредъ Васъ?

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Азъ го узаконявамъ по изпълнителното сѣдопроизводство, когато се дойде въ сѣда. Защото Софийскиятъ сѣдъ е отказалъ да дава възнаграждение. Азъ ви узаконявамъ едно право.

Б. Павловъ (д): Изслушайте ме. За изготвянето на една частна жалба се полага трудъ. Не трѣбва ли да се плаща този трудъ? Отричате ли принципа, че всѣки трудъ трѣбва да се плаща?

Но азъ искамъ да обърна вниманието Ви и върху друго, г. министре, че на адвокатитъ — това ще го потвърдятъ Вашитъ приятели, защото Вие, може би откажъ сте министъръ, сте забравили какъ се адвокатствува — . . .

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Да, отведнѣжъ ще го забравя!

Б. Павловъ (д): . . . е по-леко да отидатъ да пледиратъ, отколкото да правятъ дълги писмени изложения, каквито сѣ принудени да правятъ, когато сѣдътъ ще решава дѣлото въ разпоредителното заседание. По изпълнителни дѣла въ повечето случаи спороветъ се разрешаватъ въ разпоредителното заседание.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Кой ви спира да получите възнаграждение за написването на една частна жалба? Азъ отбѣнявамъ правото на ходатая да пише жалби или да се явява по изпълнителното сѣдопроизводство. Оставямъ това пакъ на адвоката.

Б. Павловъ (д): Вие казвате: не се плаща.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Какъ не се плаща?

Б. Павловъ (д): Прочетете текста!

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Не се плаща по охранителното производство, когато спорътъ се разглежда въ разпоредително заседание, съгласно стария текстъ на чл. 27, а се плаща само когато има състезателно сѣдопроизводство.

Б. Павловъ (д): Изглежда, че не се разбираме.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Тогава се плаща, и никой нѣма да забрави да си вземе хонорара за частната жалба.

Б. Павловъ (д): Ама Вие мислите, че всички спорове, които се разрешаватъ въ разпоредително заседание по изпълнителни дѣла иматъ все охранителенъ характеръ?

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Никой не забравя да си вземе хонорара.

Б. Павловъ (д): Ама тия спорове не сѣ отъ охранителенъ характеръ, макаръ че се разглеждатъ въ разпоредително заседание. Дали единъ споръ е сложенъ за раз-

глеждане въ съдебно или въ разпоредително заседание, това не определя самия му характер, охранителен или състезателен. Има много спорове, които ще се разглеждат въ разпоредително заседание, но имат състезателен характер, макаръ да не сж въ строгата смисъл на думата състезателни. Ами въпроса за една нестанала или една недействителна продажъ? Какъ ви се струва, този споръ отъ охранителен характеръ ли е? Съвършено не.

Толкова по тия въпроси въ връзка съ измѣненята въ закона за адвокатитѣ.

Идвамъ до измѣненята на търговския законъ. Въ сега действащия търговски законъ, въ чл. 689, алинея втора отъ него, се казва, че това, което най-много може да получи синдикатъ по несъстоятелността за своя трудъ, това сж 1.500 л. Сега, обаче, сумата отъ 1.500 л. става на 40.000 л. Г. министърътъ на правосъдието или, по-право, авторътъ на мотивитѣ на законопроекта казва така: ако преди войната това възнаграждение отъ 1.500 златни франка бѣше достатъчно, то, като имаме предъ видъ курса на сегашния левъ, възнаграждението отъ 40.000 л. сжщо е достатъчно, защото 40.000 л. днешни пари представляватъ 1.500 л. преди войната.

Г. авторътъ на мотивитѣ е забравилъ, че търговскиятъ законъ е отъ 1897 г. Той не само е забравилъ — той като че-ли се е откъсналъ отъ живота и е престаналъ да живѣе съ него. Ония несъстоятелности, които можеха да възникнатъ по време на гласуването на закона презъ 1897 г., не възникнаха — ние не знаехме до преди войнитѣ, какво е несъстоятелностъ, и заради това много сждилища следъ войнитѣ, когато имъ се сложиха на разглеждане въпроси за несъстоятелности, не знаеха да ги решаватъ; даже единъ старъ сждия ми казваше: „Отворете страницитѣ на търговския законъ така, както е въ сборника на законитѣ, и ще видите, че всички тия страници сж съвършено чисти, а всички други сж съвършено изцапани“; искаше да каже, никога никой не е отворилъ този законъ. Но отъ 1897 г. насамъ стопанскиятъ, търговскиятъ, икономическиятъ животъ у насъ се извънредно много усложни. Той взема едни други форми, не ония първобитни форми, въ които се развиваше българската търговия презъ 1897 г. Имаме вече предприятия, които иматъ голѣмъ активъ, но заедно съ това и голѣмъ пасивъ. Но къмъ тия голѣми активи и пасиви прибавете сложнитѣ търговски и стопански отношения, които ги характеризиратъ. А сложнитѣ стопански и търговски отношения предизвикватъ, безспорно, сложни юридически спорове. Много естествено, оня синдикъ, който би се наговорилъ съ несъстоятелностъ, ще трѣбва да положи много трудъ и време, за да може да я ликвидира. Ние имаме несъстоятелности, които вече години стоятъ и не могатъ да се ликвидиратъ. Защото ако въ 1897 г. единъ бакалски дюкянъ, който минаваше тогава за търговски, можехте да го ликвидирате за една седмица, сега има търговски предприятия, които, влѣзли въ известни договорни отношения, не само съ физически и юридически лица въ страната, но и вънъ отъ нея, не можете така лесно, въ интереса на самата несъстоятелностъ, да ликвидирате съ единъ замахъ. И вие предвиждате като възнаграждение за положени трудъ само 40.000 л.! Но азъ бихъ попиталъ автора на тия мотиви...

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Не е вѣрно, г. Павловъ! Защо не четете докрай? Дадено е право на сжда, при една по-сложна несъстоятелностъ, да се мотивира и да определѣ едно по-голѣмо възнаграждение съ гаранция, че това мотивирано определѣние подлежи на ревизия и потвърждение отъ апелативния сждъ. Четете докрай.

Б. Павловъ (д): Къмъ последното изречение на алинея втора на чл. 689 се прибавятъ думитѣ: „и то съ мотивирано определѣние на сжда“ и пр.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Ще трѣбва едно мотивирано определѣние.

Б. Павловъ (д): Ще дойда и на него.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Не цитирайте откъслечно, та да излѣзе, че имало нѣкакви абсурди или глупости тукъ.

Б. Павловъ (д): Азъ най-малко спрямо Васъ бихъ направилъ това.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Азъ ще взема предъ видъ всички разумни разсждения, защото не можемъ да предвидимъ всичко, ще възприемемъ това, което е право. Не трѣбва откъслечно да цитирате.

Б. Павловъ (д): Но, г. министре, азъ не очаквахъ този апострофъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Казвамъ Ви само.

Б. Павловъ (д): Но питамъ Ви тогава: ако Вие смѣтате, че единъ сждъ съ едно мотивирано определѣние, по свое усмотрение, може да даде по-голѣмо възнаграждение отъ 40.000 л., защо бѣше нужно на автора на законопроекта да се спира на цифрата 40.000 л.? Значи въ сжщностъ тази цифра не е една граница, единъ размѣръ, отъ който по-нагоре не може да се отиде. Значи съ това сждъ не е ограниченъ — той може да даде и повече. Но не е това смисълътъ на самия текстъ. Съвършено не е това смисълътъ му. И понеже не е това смисълътъ, смисълътъ е този, който казвамъ азъ. Казано е, че въ края на алинея втора на чл. 689 се прибавя не знамъ какво — „съ мотивирано определѣние“ и пр. — приказки! Какво значи това? Че въ края на алинеята се прибавятъ думитѣ: „и то съ мотивирано определѣние“ и пр.? Азъ бихъ запиталъ автора на този законопроектъ, ако го повикамъ за синдикъ на едно голѣмо предприятие...

(Председателското мѣсто заема подпредседателътъ В. Димчевъ)

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Г. Павловъ! Имало е случаи, още преди да се привърши несъстоятелността, да се взематъ 400 хиляди лева, безъ да е имало определѣние на сжда.

Б. Павловъ (д): Ще дойда и дотамъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Такива случаи има въ София; синдикътъ е получилъ 400 хиляди лева, безъ кредиторитѣ да сж получили четири стотинки!

Б. Павловъ (д): Но това не може така. Вие не можете по този пътъ да вървите. Той е опасенъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Синдикътъ да получи 400 хиляди лева, безъ кредиторитѣ да сж получили нищо — това не може да се допусне.

Б. Павловъ (д): Знаете ли Вие, г. министре, че тѣзи синдици, които се назначаватъ отъ адвокатската срѣда, съ години работятъ по една несъстоятелностъ? И не само работятъ — тѣ често пѣти на свой редъ завеждатъ искове, по които, ако бѣха адвокати, можеха да получатъ грамадни възнаграждения, но тѣхното възнаграждение не се определѣ вече като на адвокати, а то се определѣ общо, то влиза въ възнаграждението, което имъ се дава. И вие ще накарате всички да избѣгатъ. И тѣмъко тѣзи несъстоятелности ние съ новия законъ чакахме да бждатъ поставени въ единъ редъ, за да могатъ наистина да бждатъ едно универсално изпълнително производство, което да гарантира както интереситѣ на кредитора, така и интереситѣ на длъжника, но вие отъ това производство ще направите нѣщо лошо. А то сигурно ще се отрази още по-зле на нашия търговски и стопански животъ. Ето кжде е въпросътъ. И не знамъ дали тоя авторъ, прочутъ български юристъ, е ималъ всичко това предъ видъ.

Трѣбва да кажа нѣколко думи и въ връзка съ онова възнаграждение, което се предвижда на лицата, назначавани въ помощъ на синдикъ и длѣводителя за писмената имъ работа, което възнаграждение въ всѣки случай не могло да бжде повече отъ 10 хиляди лева.

Но преди да пристѣпямъ къмъ този въпросъ, който е отъ значение, азъ трѣбва да дамъ внимание на последния апострофъ, който ми направи г. министърътъ на правосъдието. Той казва, че имало нѣкой си синдикъ, адвокатъ, който по нѣкаква си несъстоятелностъ билъ вземалъ 400.000 л., безъ, добавямъ азъ, да е извършилъ каквато и да било работа. Така ли е, г. министре?

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Извършилъ е, но неговиятъ трудъ е възнаграденъ несъразмѣрно съ извършената работа — вземалъ е много повече и то още преди да се установи активътъ и пасивътъ на несъстоятелността. Знаете го много добре.

Б. Павловъ (д): Г. министре! Възнаграждението на единъ синдикъ се дава съ разрешение на съдебенъ органъ. Синдикътъ самъ по себе си не може да бръкне въ касата на несъстоятелния и да го обере. Допускамъ, че това, което се казва, може да бжде вѣрно, но това още не значи, че ако нѣкой е поискалъ и другъ нѣкой му е далъ, трѣбва да направимъ едно общо заключение, че това синдицитѣ сж нѣщо страшно. Азъ разбирамъ, ако Вие съ законопроекта внесете измѣнение въ насока да се корегиратъ тия ненор-

малности, но това не става. Вие, вмѣсто да изпишете вежди, вадите очи. И тамъ е лошото.

Минавамъ, прочее, на въпроса за възнаграждението на помощния персоналъ. Изглежда, че не се е имала предъ видъ работата на помощния персоналъ, за който е речъ въ предлаганото измѣнение, защото тая работа често пѣти е голѣма, трудна, неприятна. При една несъстоятелностъ, която трае години, ако вие имате на разположение единъ обикновенъ машинописецъ, който помощникъ на синдика, или дѣловодителъ, отъ когото се иска известна подготовка, такъвъ машинописецъ, за това време отъ година-две, въ никакъвъ случай не бихте го задоволили съ 10.000 л. Азъ разбирамъ, както бѣше досега, да оставите свобода на сѣда въ това отношение — съ огледъ работата, както на синдика, така и на помощника, да опредѣля тѣхното възнаграждение. И азъ нищо страшно не виждамъ въ това. Ако вие имате довѣрие въ българскитѣ сѣдилища да разрешаватъ спорове за милиони, защо да нѣмате довѣрие въ тѣхъ и да ги оставите да опредѣлятъ възнаграждението за единъ трудъ, билъ той на синдика, билъ той на оня помощенъ персоналъ, за който става въпросъ въ предлаганото измѣнение? Изглежда, че авторътъ на законопроекта не само мрази адвокатитѣ, но не вѣрва и на сѣдинитѣ. Интересно е тогава защо още седи въ Министерството на правосъдието.

Въ заключение, прочее, уважаеми г. г. народни представители, по изказанитѣ съображения, тѣкмо затова, защото се нанася единъ ударъ на едно съсловие, което изпълнява обществени функции, преди всичко, въ полза на самото правосъдие, а то значи на държавата, и второ, затова, защото се предлагатъ измѣнения, които слагатъ основи за неморални проявления, а, отъ друга страна, се предлагатъ измѣнения, които нѣматъ абсолютно никакъвъ смисълъ — азъ и групата, отъ която изхождамъ, нѣма да гласуваме за предложения законопроектъ.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Илия Януловъ.

И. Януловъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Нѣма да повтарямъ всички съображения на преждеговорившиятъ, защото до голѣма степенъ съмъ съгласенъ съ тѣхъ, но дълга да заявя въ самото начало, че законопроектътъ е несвоевремененъ и напоенъ съ единъ такъвъ духъ на ненавистъ, че човѣкъ действително се запита, защо сегашниятъ министъръ на правосъдието внася единъ такъвъ духъ на ненавистъ въ своя законопроектъ спрямо адвокатитѣ.

К. Николовъ (д. сг): Добре, че и той е адвокатъ, иначе щѣхме да го обѣсимъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Себе си!

К. Николовъ (д. сг): Да.

И. Януловъ (с. д): Г. г. народни представители! Само по себе си се разбира, че когато се качвамъ тукъ (Сочи трибуната), нѣма да говоря отъ името на професията, въ която влизамъ и азъ. Ползувамъ се отъ правото си като старъ депутатъ да обърна внимание на нѣкои отъ депутатитѣ да не пишатъ въ вестникитѣ, че депутатътъ Х У, отъ името на Търговския съюзъ, отъ името на Адвокатския съюзъ, отъ името на другъ съюзъ, ще се яви на трибуната и ще развие исканията на съсловieto. Обръщамъ внимание на тѣзи млади адвокати, че това е една голѣма грѣшка. Но това става. Сега тѣ ме разбиратъ: не имъ го казвамъ това въ упрѣкъ, не соча на имена, но понеже чета вече нѣколко пѣти, че това и това съсловие ще бѣде защитено отъ Х У на тая трибуна — касае се за индустриалци, за търговци, а може да се касае тогава и за насъ, адвокатитѣ, нали така? — азъ посочвамъ, че това е една несъобразностъ съ конституцията. Ние тукъ не можемъ да се явяваме като защитници на професия; ние говоримъ споредъ нашата съвѣст и отговаряме предъ нея, отъ името и за смѣтка на цѣлия български народъ. И, понеже сега, каквото казахъ, ще трѣбва най-напредъ къмъ себе си да го приложимъ, заявявамъ, че азъ не говоря отъ името на адвокатското съсловие и най-малко отъ името на съюза, начело на който и азъ съмъ стоялъ въ продължение на дълги години.

Но, г-да, въпрѣки това и именно заради това, защото съвършено свободно като депутатъ говоря, и азъ задавамъ следния въпросъ на г. Миланова: защо въ мотивитѣ на този законопроектъ е допустнатъ единъ духъ на една страшна неприязнь, каквато никога даже въ земледѣлско време не е била напечатвана на хартия срещу адвокатското съсловие; второ, взема ли той отговорностъ за тѣзи изрази; и, трето, ако той взема тази отговорностъ, не смѣта ли, че по този начинъ той обявява война не на едно съсловие, а влиза въ конфликтъ съ правосъдието на България? Защото адвокатитѣ, съгласно закона за адвокатитѣ, гласуванъ отъ васъ, се смѣтатъ за лица полу-официални. Тѣй или инакъ, това е фактъ. Изрично е казано въ закона за адвокатитѣ, че тѣ се смѣтатъ за помощници на правосъдието.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Това се знае.

И. Януловъ (с. д): Въ единъ моментъ, въ сѣдебната зала, когато се гледа вашиятъ процесъ или моятъ процесъ, сѣдѣтъ може да покани случайно присѣстващия адвокатъ тамъ, по силата на закона, да седне на мѣстото на сѣдината и да сѣди. Ще кажете, защо сме го допустнали това нѣщо? Допустнали сме го, защото е допустнато въ цѣль свѣтъ. Е, сега азъ ви питамъ...

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Позволете, г. Януловъ.

И. Януловъ (с. д): Моля Ви се, г. министре. Колкото вие сте старъ адвокатъ, толкова съмъ и азъ — нека бѣда малко нескромно. Законътъ за адвокатитѣ го съчинявахме ние, съ нашата си мисль — може би има непълноти — и се гласува отъ Парламента. И когато въ този законъ ние прокарахме едно голѣмо начало, да обвържемъ адвоката съ правосъдието, да се не смѣта адвокатътъ съвършено свободенъ, тѣй да се каже, независимъ отъ правосъдието, та да се явява само въ името на хонорара и на клиента си, а да се смѣта свързанъ съ правосъдието, да се смѣта за органъ на правосъдието — въ това има една дълбока мисль, една вѣковна традиция — въ същото време ние дадохме и право на адвоката, т. е. той да бѣде защитенъ отъ правосъдието — да се смѣта не чиновникъ, но не и съвършено независимъ. Следователно, въ качеството му на помощникъ на правосъдието той трѣбва и да бѣде защищаванъ отъ това правосъдие. Е, питамъ Ви тогава: ако сте си позволили лука да пишете съ Вашето име въ мотивитѣ къмъ законопроекта тѣй нашироко за адвоката — азъ не се интересувамъ отъ кого сѣ написани мотивитѣ, може да сѣ написани отъ нѣкой много близъкъ на мене човѣкъ, всичко е възможно, но това не ме интересува — не сте ли, г. министре, случайно злоупоставенъ, дали това не прилича малко нѣщо на автомобилъ на г. Бурова въ единъ бюджетъ, за който лошнитѣ езици казватъ, че не трѣбваше да се изтъква въ бюджета, за да се казва въ десетъ хиляди събрания изъ България: „Автомобилъ на г. Буровъ“, а той може да не бѣде утре министъръ — азъ питамъ, казвамъ, г. Миланова, не се ли смѣта за случайно злоупоставенъ?

Г-да! Адвокатскиятъ съюзъ обединява въ себе си близо две хиляди души адвокати. Нѣма адвокатъ тукъ, въ Камарата, отъ всички 106 депутати-адвокати, който да не е членъ на Адвокатския съюзъ. Въ мотивитѣ къмъ законопроекта адвокатитѣ се раздѣлятъ на две категории: едната категория адвокати, въ която влиза и Адвокатскиятъ съюзъ, начело съ своя управителенъ съветъ, се обявяватъ за недобросѣвѣстни, а втората категория адвокати се смѣтатъ, както се казва въ мотивитѣ, за добросѣвѣстни, почтени адвокати, които щѣли да схванатъ всичкото значение на законопроекта. Понеже моето твърдение е чудовищно, азъ ще цитирамъ отъ мотивитѣ. Въ края тамъ е казано: (Чете) „Като предлагамъ тѣзи измѣнения, азъ имамъ убеждението, че служа както на справедливостта, тѣй и на морала, както на интереситѣ на стопанството, тѣй и на интереса, щото името на адвоката да стои високо. И азъ вѣрвамъ, въпрѣки опозицията на управителното тѣло на Съюза на адвокатитѣ противъ всѣкакви промѣни отъ този родъ, че предлаганитѣ измѣнения ще се одобрятъ отъ всички добри и сѣвѣстни адвокати“ и т. н.

Г-да! Начело на Адвокатския съюзъ въ продължение на толкова години стояха толкова лица, които сега сѣ въ вашитѣ редове. (Сочи болшинството) Днесъ тамъ начело стои единъ човѣкъ, който по всеобщо признание е доста почтенъ — г. Александъръ Малиновъ. И азъ почувствахъ вчера какво оскѣрбление е нанесено на г. Малиновъ, когато той ми каза: „Азъ бихъ желалъ да помолимъ г. министра на правосъдието, като членове на управителния съветъ на Адвокатския съюзъ, да даде най-напредъ обяснения, преди да се разгледа законопроектътъ, дали той по този начинъ не дѣли адвокатитѣ на добросѣвѣстни и недобросѣвѣстни и, особено, дали не третира насъ отъ управителния съветъ на Адвокатския съюзъ просто като недобросѣвѣстни“.

Министър д-ръ К. Миланов: Никога не съм ималъ такава намърение.

И. Янулов (с. д.): Да Ви кажа, г. министре, Вие не знаете защо е писано това въ мотивитъ къмъ законопроекта. По този въпросъ и по много такива въпроси ние, водителитъ на Адвокатския съюзъ, сме били не само въ конфликтъ, но и въ сѣдебна дѣла съ нѣкои официални лица, които пазятъ въ душата си една голѣма неприязнь къмъ Адвокатския съюзъ. Борбата е много отдавна, още следъ войната, въ времето на земледѣлцитъ, следъ земледѣлцитъ и пр. и пр. — една борба, въ която Адвокатскиятъ съюзъ отстояваше известни принципи, които се прокараха въ много отъ нашитъ сѣдебни закони. Безъ съмнение въ това отношение Адвокатскиятъ съюзъ защищаваше закона, защищаваше и морала въ правосъдието. Добре, обаче имаше една критика, критика отъ страна на земледѣлското сѣсловие — и, доколкото е критика на българския народъ, тя има въ себе си единъ здравъ елементъ — срещу голѣмитъ възнаграждения и т. н.; тази критика я навиха на прѣста си нѣкои интеллигентни, които се бѣха поприсламчили къмъ Земледѣлския съюзъ и които се бѣха нахвърлили срещу адвокатската професия, срещу адвокатското сѣсловие и т. н. После работата дойде до сѣдъ. Сѣщитъ думи, каквито виждамъ сега въ мотивитъ къмъ законопроекта, ги имаше въ нѣкои инкриминирани статии тогава въ спорове, въ полемики — една работа, която свърши окончателно съ спогодба въ сѣдебнитъ коридори. Е добре, г-да, ще се съгласите, че следъ това не бива този духъ да се пренася гукъ отново съ мотивитъ къмъ законопроекта — не зная кой ги е писалъ и не ме интересува. Можете ли вие да поддържате не само въ заключението на мотивитъ, но и отначало докрай на мотивитъ, че има две категории адвокати: едни хитри, лукави, недобросѣвѣстни и други добросѣвѣстни, и че хитритъ, лукавитъ, недобросѣвѣстнитъ се промѣквали и при сегашния законъ за адвокатитъ и вършели всичко съ своитъ клиенти и т. н.? Азъ не отричамъ, че въ адвокатското сѣсловие има и адвокати, които заслужаватъ най-строга критика, но, г-да, никога не можете да говорите по този начинъ за една частъ отъ българския народъ, отъ българската интелигенция. Това не бива, това не е позволено. Това може да стане въ нѣкоя селска кръчма. Тамъ — процавамъ го азъ — единъ полуинтелигентъ може да каже: адвокатитъ сѣ хитреци, адвокатитъ сѣ грабители и пр. и пр., но отъ министерския столъ това не може да се казва. И азъ положително твърдя, че г. министърътъ на правосъдието не е обърналъ достатъчно внимание на съдържанието на мотивитъ къмъ законопроекта, защото иначе той не би ги подписалъ.

К. Николовъ (д. сг.): Сигурно юристъ ги е писалъ.

И. Янулов (с. д.): Но работата отива още по-далечъ. Така ли лекомислено се отнасяте къмъ българското правосъдие? Азъ сѣщо не мога да допусна, че единъ старъ адвокатъ би се отнесълъ така къмъ българското правосъдие? — „Ние трѣбва да измѣнимъ“ — казва той — „този манталитетъ на българскитъ сѣдилища, които фаворизиратъ синдицитъ-адвокати“. Чакайте, г-да, вие говорите за „този манталитетъ на българскитъ сѣдилища“! Срещу кого въставате? Срещу българскитъ сѣдилища! Трѣбва да се позамислимъ малко! Азъ ли трѣбва да поема Вашата роля, г. министре, и да кажа, че за българскитъ сѣдилища не бива да се говори по този начинъ? Да бждемъ внимателни, г-да! Въ единъ такъвъ документъ не може да се говори по този начинъ за българскитъ сѣдилища. Азъ съмъ социалдемократъ, азъ положително твърдя, че свѣтътъ ще се промѣни, ще дойде новъ стопански строй и, въпрѣки туй, по никой начинъ азъ не съмъ съгласенъ да разстройваме, да събаряме и последния устой въ нашата държава, който, за щастие, е останалъ непокаренъ — българскитъ сѣдилища. Когато единъ добросѣвѣстенъ прокуроръ, г. министре, се самоубива и казва: „Моята жена е светица, азъ я оставямъ на защитата на колежитъ“, какъ мислите върху това!? Въ нѣкоя друга страна министърътъ би си отишълъ веднага. Когато Ви се посочватъ редица други факти, отъ които се вижда, че въ администрацията *laisse beaucoup à désirer*, Вие не можете по този начинъ съ единъ такъвъ документъ да се нахвърляте върху българскитъ сѣдилища! Трѣбва да се позамислите. Опредѣляли сѣ голѣми възнаграждения на синдицитъ. Какво значи този текстъ? Това значи, при тоя текстъ, едно благоволение на сѣдитъ спрямо синдицитъ, едно мѣлчаливо съгласие между сѣда и синдицитъ. Защо да говоримъ тия работи? Ако забележите, че нѣкъде има неравномѣрност, че нѣкъде има разточителство, Вие сте властни, г. министре, съ окръжни, съ инспектори и т. н. да контролирате.

Свършвамъ по този въпросъ. И казвамъ: ако г. министърътъ оттегли законопроекта още сега, тая вечеръ, безъ голѣми церемонии, направо, като се каже: заседанието се вдига, слагатъ се на дневенъ редъ за утре едикониси въпроси — да му кажа една 20-годишна практика — законопроектътъ ще си отиде, тъй както стана миналата година при единъ конфликтъ между министра на финанситъ г. Молловъ и министра на земледѣлието г. Димитъръ Христовъ — единъ законопроектъ се печати въ Държавната печатница и, докато се разбере за какво е спорътъ, за 24 часа се поправи грѣшката, и хубаво направиха хората, че постѣпиха тъй. Махнете тѣзи чудовищни мотиви! Не Ви говоря туй като адвокатъ, говоря Ви го, както казахъ, като народенъ представителъ. Ако азъ никога не бѣхъ се занимавалъ съ адвокатство, пакъ щѣхъ да Ви кажа сѣщото. Не се излагайте, г. министре, недейте оставя единъ документъ, който во вѣки вѣковъ да се цитира, да се свърже съ Вашето име. Най-после, Вие сте имали една амбиция като министъръ, Вие сте имали доброто желание да направите нѣкои поправки, съ нѣкои отъ които Адвокатскиятъ съюзъ въ протестното си събрание вчера еднотушно се съгласява, още повече, като Ви разкрива той скритата страна, която Вие не знаете, защото Вие не бѣхте въ Шуменъ — Вие сте злопоставенъ, Вие не можете да мислите тъй. Махнете тѣзи мотиви! Защо ще оскърбявате две хиляди организирани адвокати? Това не бива да бжде, не може да бжде.

Даже нѣкои отъ измѣненията сѣ напоени съ неприязнь. Напр., защо, г. министре, Вие искате измѣнението на чл. 75? Ами за Бога, Вие познавате г. Сгуревъ — старъ почтенъ магистратъ. Какъ се радвамъ, когато единъ старъ държавникъ — народнякъ — Вие знаете, че дълги години азъ съмъ противникъ на народняцитъ, какви думи не сме си размѣнили — запазва високи си моралъ, за да стои дълги години начело, било на Съюза на адвокатитъ, било на Висния съветъ на българската адвокатура. Този човѣкъ е единъ отъ авторитъ на чл. 75; той го предложи, ние го редактирахме. Той каза: „Г-да! Да не оставимъ сѣдитъ и адвокатитъ да бждатъ двѣтъ страни на барикадитъ, да създадемъ една особена процедура. Скарватъ се често сѣдии и адвокати. Това се случва и въ Касацонния сѣдъ — между насъ казано, да не го чуятъ младитъ сѣдии — случва се и въ окръжния сѣдъ, и въ мировитъ сѣдилища. Причини за това много. Има и нерви, има и претрупаностъ въ работата, постоянно се издаватъ заповѣди въ единъ день да се разглеждатъ по 30—40 дѣла; много пѣти и адвокатитъ се увличатъ, работата взема трагиченъ характеръ, конфликтътъ е готовъ. Ние създадохме една процедура за разрешение на тѣзи спорове, чисто приятелски — чрезъ анкета. Досега е прилагана тази процедура нѣколко пѣти и се е достигнало до това положение, че на 1 януарий 1931 г. председателътъ на адвокатския съветъ въ София заяви, че благодарение на тази процедура, конфликтитъ между сѣдии и адвокати сѣ избѣгнати вече. Сега защо ще се премахва тази процедура? Защото, авторътъ на законопроекта казва въ мотивитъ: отде-накъде да се създава една специална процедура за това привилегировано сѣсловие? Г. г. народни представители! Специалната процедура е необходима затуй, защото и положението на адвокатъ е *sui generis*. Вие го третирате за помощникъ на правосъдието, а въ сѣщото време той нѣма едно началство, на което да се оплаче. Оставете тогава една анкета да разреши този споръ. Измѣнението на чл. 75 е плодъ само на единъ духъ на неприязнь. Кой въ България е поискалъ това измѣнение? Посочете ми, г. министре, една резолюция, едно списание, единъ български гражданинъ, който да е казалъ: сѣдитъ и адвокатитъ не бива да се спогаждатъ въз основа на чл. 75. Този, който е редактиралъ това измѣнение на чл. 75, казва: адвокатитъ трѣбва да бждатъ подчинени на сѣдитъ. Адвокатътъ и безъ туй дължи уважение къмъ сѣдията. Той знае, че не е равенъ на сѣдията. Когато сѣдията сѣди на масата си, той е по-голямъ отъ адвоката. Но защо сега Вие ще внасяте този духъ на раздръжение, защо ще премахнете една разумна процедура, отъ която има такива добри резултати?

Сѣщото е, г. г. народни представители, и съ премахването на чл. 25, алинея втора. Защо се прави това? Въ сегашния законъ е казано, че съществува единъ минимумъ на възнаграждение на адвокатитъ и че последнитъ не могатъ да уговарятъ едно възнаграждение по-долу отъ този минимумъ. Г-да! Отъ социална гледна точка е общо-признато, че трѣбва да има единъ минимумъ на възнаграждение на труда. И това не е направено, както нѣкои смѣтатъ, за защита на интелектуелитъ, а това е направено да се повлияе на пазара на труда, за премахването на една луда, неволяна конкуренция. И това е много ра-

зумно, г-да. Азъ много пъти си мисля: ако се накарать адвокатитѣ да си служатъ съ всички възможни методи за добиване на клиенти, тогава ще се направи най-големото зло на правосъдието. Щомъ вие допустнете, щото адвокатитѣ да сключватъ договори съ клиентитѣ си за каквото и да е възнаграждение, да нѣма единъ минимумъ, съ това ще се нанесе единъ ударъ на морала на адвокатурата. И странно е, че въ мотивитѣ на законопроекта се казва, че постановленията на закона въ този чл. 25 сѣ неморални. Защо? Напротивъ, азъ намирамъ, че когато има единъ опредѣленъ минимумъ, тогава може да се говори за известенъ моралъ. Какъвъ е този минимумъ? Той е извънредно малкъ. И когато сега вие, г. министри, намалявате възнагражденията, и чувствително ги намалявате, защо тогава се страхувате . . .

Г. Ангеловъ (д. сг): Защо се намаляватъ заплатитѣ на чиновницитѣ?

И. Януловъ (с. д): Да, заплатитѣ на чиновницитѣ се намаляватъ, на други се намалява възнаграждението, тъй че оправдано е намалението на възнаграждението и на адвокатитѣ. И азъ се радвамъ, че самитѣ адвокати въ своята резолюция завчера сѣ казали това нѣщо изрично: „Намалението на възнагражденията по голѣмитѣ дѣла е справедливо“. Слава Богу! Значи по голѣмия въпросъ за намаление на възнаграждението, на хонорара на адвокатата, споръ нѣма. Ами че когато нѣма споръ по този въпросъ, защо да се внася тази страшна атмосфера на раздразнение и на неприязнь? Когато вие, г. министри, правите едно намаление на възнаграждението на адвокатата, нѣма никаква опасностъ отъ „ова да се каже, че не може и не бива да се сключва договоръ за заплащане на по-малко възнаграждение“.

За да видите, докѣде отива тази неприязнь къмъ адвокатското съсловие, ще ви кажа, че е допустната даже една малка некоректностъ въ мотивитѣ на законопроекта, като текстътъ на чл. 25, алинея втора, не е цитиранъ буквално. Вие, г. министри, вземате ли отговорностъ заради туй? Азъ не Ви позволявамъ да вземете тая отговорностъ. Печатна грѣшка това не може да бѣде. Цѣлото адвокатско съсловие въ своята резолюция Ви казва: (Чете)

„За да се обоснове отмѣната на чл. 25, алинея втора, отъ закона за адвокатитѣ, която забранява, щото адвокатското възнаграждение да бѣде по-малко отъ присъденото отъ съда, даже и при наличността на противно съглашение, въ мотивитѣ къмъ законопроекта е грубо изопаченъ текстътъ на чл. 25, алинея втора, като вмѣсто: „въ никой случай не може да бѣде по-малко отъ присъденото отъ съда . . .“, е казано: „не може въ никой случай да бѣде по-малко отъ предвиденото въ чл. 26 и следующи на закона . . .“. Е, ще се съгласите, че не бива да се създава едно такова заблуждение.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Очевидно е направена една погрѣшка при преписване текста на алинея втора.

И. Януловъ (с. д): Като юристъ трѣбва да добавя, че азъ допускамъ — и съмъ длъженъ да допустна — че това е грѣшка на перото, . . .

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Разбира се.

И. Януловъ (с. д): . . . едно недовиджане. Обаче това се чете въ мотивитѣ къмъ законопроекта, раздаденъ на г. г. народнитѣ представители, и само това може да Ви послужи за една причина, щото вие, г. министри, да отгѣлите тѣзи мотиви.

Н. Мушановъ (д): Г. Януловъ! Позволете ми една дума. Азъ виждамъ, че никой не обърща внимание на единъ другъ въпросъ: опредѣленото въ закона адвокатско възнаграждение не е възнаграждение на адвокатата. То е норма, по която съдътъ трѣбва да присъди разноснитѣ на печелившата страна. Това е най-важниятъ въпросъ. Ако нѣма норма за адвокатското възнаграждение, съдътъ не може да присъди разноснитѣ, които печелившата страна е платила за адвокатъ и по тоя начинъ губившата страна не ще плати тия разноси. Ето защо казвамъ, че туй нормиране е предвидено да уреди изплащането на адвокатското възнаграждение между странитѣ въ процеса. Представете си, че нѣма никаква норма за адвокатското възнаграждение и страната, която е спечелила процеса, е платила 10 хиляди лева адвокатско възнаграждение; въ такъвъ случай страната, която е загубила процеса, нѣма да заплати тия разноси на печелившата страна. За това се явява нуждата отъ нормиране адвокатското възнаграждение.

Иначе нормитѣ на закона за адвокатското възнаграждение никога не сѣ имали значение.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Никога не сѣ били спазвани. И заради туй тая втора алинея не е на мѣстото си и трѣбва да се махне.

И. Януловъ (с. д): Азъ моля да не ме прекъсвате.

Председателстващъ В. Димчевъ: Моля Събранието да реши да се продължи ли заседанието или не.

И. Януловъ (с. д): Азъ свършвамъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Моля да се съгласите да се продължи заседанието, докато се изкаже ораторътъ.

Председателстващъ В. Димчевъ: Моля, които сѣ съгласни да се продължи заседанието, докато се изкаже ораторътъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

И. Януловъ (с. д): Мисълта на г. Мушановъ е права. Но по това нѣма споръ въ този моментъ, защото и въ стария текстъ на закона и въ законопроекта се предвижда тази нормировка. Азъ спирамъ вниманието ви, че е умѣстно да се запази едно минимално възнаграждение на адвоката.

Сега идвамъ на социалната страна на този законопроектъ. Г. г. народни представители! Отъ една страна, трѣбва да се направятъ възможнитѣ облекчения за странитѣ въ процеса, и затова безъ съмнение едно намаление на възнаграждението на адвокатата се налага, отъ друга страна, трѣбва да се вземе предъ видъ голѣмата криза въ адвокатската професия. И адвокатското съсловие намира, че голѣмитѣ възнаграждения ще трѣбва да се намалятъ, следователно, до съгласие тамъ ще се стигне. Същото е и относително хонорара на синдицитѣ. Но азъ моля г. министра да спре вниманието си на голѣмата криза въ адвокатската професия. Адвокатитѣ нѣматъ онова състояние, което имаха нѣкога, въ първитѣ години следъ освобождението — 1880 — 1890 г. Едно време адвокатътъ бѣше синонимъ на богатъ човекъ. Днесъ, по мои статистики, печатани въ „Адвокатски прегледъ“, адвокатътъ е синонимъ на единъ срѣденъ, на единъ дори беденъ интелектуалецъ. Въ София има 900 души адвокати. Отъ тѣхъ едвамъ 50 души — хайде да кажемъ 100 души — може да ги смѣтнете за горе-долу заможни хора. Цѣлата друга маса адвокати сѣ хора, които се борятъ за съществуването си и грѣхъ ще бѣде да не се схване каква голѣма задача тѣ изпълняватъ въ правораздаването.

Г. Ангеловъ (д. сг): Другитѣ съсловия сѣ още по-зле.

И. Януловъ (с. д): И адвокатитѣ вече сѣ приравнени къмъ другитѣ съсловия. Азъ искамъ да изтикамъ отъ главата ви заблуждението — и тамъ дето не бива да се предполага, че го има, и тамъ, дето го има, въ селскитѣ, въ работническитѣ срѣди — че адвокатското съсловие е въ добро материално състояние. Нищо подобно. Изчезна неговото благосъстояние и днесъ то се намира въ една страшна криза. Тя е материална и утре тя може да стане, ако вече не става, морална. Тя е, казвамъ, материална заради туй, защото има една страшна конкуренция. Тя започва да става и нелоялна. Не трѣбва, г. министри, да премахвате преградитѣ, които спиратъ тази нелоялна конкуренция, а напротивъ, необходимо е да създадете, ако е възможно, нови прегради.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Тамъ съмъ напълно съгласенъ.

И. Януловъ (с. д): Азъ се много страхувамъ отъ тази нелоялна конкуренция; азъ се страхувамъ отъ намаление благосъстоянието на адвокатитѣ; азъ се страхувамъ отъ този излишъкъ, тъй да се каже, на пазара на адвокатитѣ; азъ се отрахувамъ отъ това, че въ 95% отъ процеситѣ хонорарътъ започва да спада свършено много; и азъ се страхувамъ отъ това, че адвокатътъ, вмѣсто да бѣде единъ отъ най-свободнитѣ хора, какъвто е билъ доскоро, сега е единъ отъ най-претоваренитѣ хора. Като притуриете къмъ това и неизплащането на хонорара, вие може да си наричате истинската картина на българския срѣденъ адвокатъ. Днесъ никой не плаща доброволно хонораръ — за ковете това въ главата си. Мнозина отъ васъ тукъ сѣ ад-

вокати и знаете това. Азъ ви казвамъ, че трѣбва да се схване истинското положение на адвокатитѣ, за да не достигнемъ до едно състояние на корупция. Днесъ, ако не се вземе предварително единъ авансъ, изплащането на хонорара е въпросъ на много въпросителни. Положението на адвоката е съвършено страшно. И когато следъ всичко това съ този законопроектъ вие идете да посегнете и на специалната процедура за изискването съ достоинство на хонорара — една процедура, отъ която човѣкъ не може току-тъй леко да се оплаче, понеже се касае за писмени документи, за нѣщо уговорено, понеже се касае за адвокатската чест и за голѣми санкции, ако адвокатътъ излъже, че не е получилъ своя хонораръ, съ която се даватъ всички възможности на едната и на другата страна да доказва истината — вие още повече влошавате положението на адвоката. Азъ защитавамъ българския адвокатъ, като една частъ отъ интелектуалния пролетариатъ въ нашата страна.

К. Николовъ (д. сг): Да наредишъ и мене тамъ.

И. Януловъ (с. д): Мнозина ще се наредятъ, когато се махне депутатството — това ще го видите — стига нѣкой да не се е осигурилъ по нѣкакъвъ начинъ, което не допускамъ. Но оня, който особено сега се върне въ адвокатството, както и оня, който сега влѣзе въ адвокатството, заради него се открива пѣтъ на една голѣма борба за съществуване. Не напразно би било, ако имахъ време да се спра и на голѣмитѣ социални задачи, които изпълнява адвокатътъ въ единъ процесъ. Можете ли вие да си представите едно правосъдие безъ адвокати, безъ защита, безъ издирване на истината? Можете ли да си представите едно общество, дори и социалистическо, безъ правосъдие, което да регламентира правоотношенията на хората, за да не си извадятъ очитѣ и за да не се забъркатъ стопанскитѣ отношения?

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Кой Ви говори, че може да се мине безъ адвокати?

И. Януловъ (с. д): Тогава, когато адвокатството, заедно съ другитѣ съсловия, минава една страшна криза, бива ли съ законопроекта да се даде ходъ на нелоялната конкуренция, да се отнеме всичката възможностъ за едно почтено, достойно добиване на хонорара отъ адвоката и да се премахне процедурата за уреждане на конфликтитѣ между адвокатитѣ? Бива ли това нѣщо да се направи?

Ето защо, г-да, въ заключение азъ казвамъ: освенъ измѣнението, което се касае до височината на хонорара въ различнитѣ случаи, било споредъ закона за адвокатитѣ, било съгласно търговския законъ, всички други измѣнения сѣ абсолютно ненужни, несвоевременни, неискани отъ никого, вредни, напоени съ едниъ страненъ духъ за момента, съ единъ духъ на неприязнь. Тѣ могатъ да се обяснятъ само съ едно скрито желание да промъкнете нѣщо въ полза на ходатаитѣ. Кажете си го открито. Въ предвечерието на изборитѣ искате да окажете известно благоволение къмъ ходатаитѣ. Азъ нѣма да кажа жестоки думи срещу тѣхъ. Самиятъ азъ признавамъ, че ходатаитѣ сѣ български граждани, които въ известни отношения сѣ поставени и ще трѣбва да се помисли и заради тѣхъ, да имъ се дадатъ известни права въ изпълнителното сѣдо-производство. . . .

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Азъ искамъ да огранича адвокатитѣ да не вършатъ спекула съ труда на ходатаитѣ.

И. Януловъ (с. д): Моля, чуйте ме, г. министре. . . . но затова нѣмаше нужда да се внася тоя законопроектъ съ всичкитѣ измѣнения, които сѣ предвидени въ него. За туй имаше направено законодателно предложение и тамъ можеше да се направятъ необходимитѣ отстъпки. По единъ такъвъ поводъ — благородното стремление на ходатаитѣ да защитятъ своитѣ интереси — да внасяте всички тия измѣнения въ закона за адвокатитѣ така прибързано, така неоснователно враждебни къмъ интереситѣ на адвокатитѣ, това действително е една голѣма грѣшка. Може да се дадатъ известни права на ходатаитѣ съ законодателно предложение и то изключително за изпълнителното сѣдопроизводство; може да се намали възнаграждението на адвокатитѣ, но нѣма нужда отъ всички други измѣнения въ закона за адвокатитѣ и то по тѣзи мотиви, които придружаватъ законопроекта. Ако ще правимъ ревизия на тоя законъ, дайте да я направимъ, но тя е една по-дълга и мѣчна законодателна работа и не трѣбва да става така

инцидентно. Биваше ли, казвамъ, да се внася този законопроектъ, който ще докара сътресения въ адвокатурата, въ отношенията между странитѣ въ процеса, а тѣй сѣщо и въ правораздаването? Можеше да се направи едно намаление на възнаграждението на адвокатитѣ, защото има спадане въ ценитѣ. Дайте, г. министре, да го направимъ. Вие се намирате при щастлива обстановка, че адвокатурата иска да ви помогне въ това отношение, че организационното събрание на Съюза на българскитѣ адвокати въ ст. София на 13 февруарий 1931 г. въ пунктъ 8 на резолюцията си изрично казва: „Намаляване възнагражденията по голѣмитѣ дѣла е справедливо“.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Но Вие, като социалдемократъ, можете ли да допустнете единъ адвокатъ да държи 5—10 души ходатаи, за да ги експлоатира?

И. Януловъ (с. д): Но Вие премахвате ли това съ настоящия законопроектъ?

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Премахвамъ го. Отъ туй желание се ръководя — да огранича подобна спекула, адвокати да живѣятъ на гърба на ходатаи.

И. Януловъ (с. д): Мисля, г. министре, че не е нужно да държите този тонъ. Моята пledoария е да не държите този тонъ и въ мотивитѣ, защото той нѣма да помогне на дѣлото. Ако искате ходатаитѣ да не се намиратъ подъ контролата на адвокатитѣ, ако искате да не бждатъ експлоатирани отъ адвокатитѣ, внесете законопроектъ специално за тѣхъ. Това Ваше желание азъ не го виждамъ, обаче, изразено въ законопроекта. Вие правите възражение срещу неморалността на нѣкои адвокати, а то е съвършено друго.

(Председателското мѣсто заема подпредседателъ А. Христовъ)

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Срещу морално падналитѣ адвокати.

И. Януловъ (с. д): Оставете тѣзи думи, г. министре, „морално паднали адвокати“.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Азъ говоря за отдѣлни единици.

И. Януловъ (с. д): Макаръ и да говорите за отдѣлни единици. Отдѣлни единици морално паднали адвокати може да има, както има такива и въ другитѣ съсловия. Това азъ нѣма да откажа, азъ, който съмъ написалъ най-остра статия, за да спра адвокатурата отъ подхлъзване. Отъ моитѣ думи Вие трѣбва да разберете, че адвокатурата се намира въ криза и не бива заради отдѣлни единици адвокати, които и азъ осждамъ, да внасяте този духъ на раздражение.

Ето защо, г. министре, най-разумно ще бжде утре да не продължатъ дебатитѣ по този законопроектъ, да го оттеглите, като внесете другъ законопроектъ, който отговаря на стопанския моментъ, само за измѣнение размѣра на адвокатския хонораръ. Единъ такъвъ законопроектъ ще бжде гласуванъ по принципъ отъ Народното събрание, ще отиде въ комисията, кждето ще се повикатъ и представители на адвокатското съсловие да кажатъ мнението си и ще бжде приетъ следъ това окончателно отъ Народното събрание. Г. министре! Съ Васъ 20 години сме били заедно въ адвокатската професия и не по-малко въ тая Камара и затова апелирамъ къмъ Васъ: недейте прибавя къмъ толкова много конфликти и още единъ абсолютно ненуженъ конфликтъ.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Нѣмамъ туй желание. Защо ме заплашавашъ съ такива закани?

И. Януловъ (с. д): Азъ съмъ съгласенъ да се критикува адвокатурата, но да бжде хулена така, да бжде по този начинъ очерняна въ единъ моментъ, когато служи на правосъдието, което е основата на общежитието, . . .

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Никой не я очернява.

И. Януловъ (с. д): Ама, г. министре, двама не можемъ да говоримъ едновременно.

Председателствуващъ А. Христовъ: (Звъни)

И. Януловъ (с. д): Когато съ закона за адвокатитѣ отъ 1926 г. се запази достоинството на адвокатурата, сега съ законопроекта Вие правите обратното.

Въ заключение азъ настоявамъ г. министърътъ да оттегли законопроекта въ тази му форма и да внесе другъ законопроектъ само за паричното възнаграждение на адвокатитѣ. Ако това не направи г. министърътъ, азъ смѣтамъ, че той е бламиранъ не само въ очитѣ на адвокатското съсловие, но е бламиранъ и въ очитѣ на всѣки добросъвѣстенъ български юристъ.

Г. Ангеловъ (д. сг): Но не и въ очитѣ на българския народъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Преди да вдигнемъ заседанието, съобщавамъ на Събранието, че отъ Министерството на финанситѣ е постѣпилъ законопроектъ за освобождаване отъ митни бѣрии плавателнитѣ съдове на акционерното дружество „Сасоновъ“ въ Браила — Ромъния, които то ще внесе за образуване едно българско дружество за рѣчни и морски транспорти. (Вж. прил. Т. I, № 69)

За утрешното заседание предлагамъ следния дневенъ редъ:

1) първо четене законопроекта за освобождаване отъ митни бѣрии плавателнитѣ съдове на акционерното д-во „Сасоновъ“ въ Браила и пр.;

2) одобрение доклада на парламентарната комисия по отчетитѣ за 1926 и 1927 г.

Одобрение предложенията:

3) за одобрение XIX-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му на 27 октомврий 1930 г., протоколъ № 67;

4) за одобрение двата протокола, подписани въ Женева на 14 септемврий 1929 г.;

5) за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвѣщение чужди подданици;

6) първо четене законопроекта за измѣнение нѣкои членове отъ закона за адвокатитѣ и отъ търговския законъ (Продължение разискванията);

7) второ четене законопроекта за възнаграждаване съ народна пенсия бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ; Първо четене законопроектатѣ;

8) за тълкувание на членъ единственъ отъ закона за измѣнение чл. 18 отъ закона на опитнитѣ и контролни институти;

9) за измѣнение и допълнение чл. чл. 668, 669, 670 и 672 отъ закона за углавното сѣдопроизводство и чл. чл. 71 и 72 отъ закона за администрацията и полицията;

10) докладъ на прошектарната комисия по списъци: V, X, XII, XIII, XIV, XVII, XVIII, XIX, XXI и XXII;

Второ четене законопроектитѣ:

11) за възнаграждаване съ народни пенсии бившитѣ учители: Жакъ Фарделъ, Даниелъ Бланшу и Алоисъ Бюнтеръ;

12) за тълкувателенъ законъ къмъ чл. чл. 28, 92, 47 и 50 отъ закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза;

13) първо четене законопроекта за амнистия (Предл. на Ат. Малиновъ и др.).

Кои то приематъ този дневенъ редъ за утрешното заседание, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. и 20 м.)

Подпредседатели: { А. ХРИСТОВЪ
В. ДИМЧЕВЪ

Замѣстникъ-секретаръ: П. ГАГОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.	Стр.
Отпуски, разрешени на народните представители: Панайот Тинчев, Калчев, Георги Енчев, Славчо Дръновски, Георги Данков, д-р Иван Бешков, Желю Тончев, Иван Бомбов, Еню Кольов, Драгомир Апостолов, Добри Димитров, Марин Шиваров, Димитър Грънчаров, Христо Илиев, Добри Данев Манасиев, Ангел Узунов и Димитър Икономов	
837	
Питания:	
1. От народния представител Иван Ангелов към министъра на железниците, пощит и телеграфите — относно преместването на някои машинисти и стрелочници. (Съобщение)	837
2. От народния представител Христо Маринов към министъра на правосъдието — относно самоубийството на прокурора Никола Георгиев. (Развиване и отговор)	837
Законопроекти:	
1. За изменение и допълнение закона за подпомагане пострадалите от обществени бедствия. (Предложение на народните представители Н. Топалов и Вл. Христодулов) (Съобщение)	842
2. За разрешаване на Панагюрската градска община да сключи заем. (Трето четене — приемане)	842
3. За освобождаване от вносно мито и общински налог внасяните от странство стъкла (джамове), които ще послужат за покриване на парници, топлици и оранжерии за производство на ранни зеленчуци. (Трето четене — приемане)	842
4. За ревизиране договорите за наем на фондови земи — зеленчукови градини, и за покровителство на свободния труд. (Първо четене — приемане)	842
5. За изменение някои членове от закона за адвокатите и от търговския закон. (Първо четене — разискване)	843
6. За освобождаване от митни барии плавателните съдове на акционерното дружество „Сасонов“ в Браила — Ромъния, които то ще внесе за образуване едно българско дружество за ръчни и морски транспорти. (Съобщение)	855
Дневен ред за следващото заседание	855